KARDINAL CHARLES JOURNET

MAJKA ŽALOSNA

Naša draga Gospa od sedam žalosti

Kardinal Charles Journet

MAJKA ŽALOSNA

Naša draga Gospa od sedam žalosti

Knjižnica

U PRAVI TRENUTAK
444

Uređuje i odgovara
IVAN ZIRDUM

Izdavač
Karitativni fond UPT
"NE ŽIVI ČOVJEK SAMO O KRUHU"
ĐAKOVO

ISBN 953-208-110-0

Tisak
Gradska tiskara Osijek, d.d.

KARDINAL CHARLES JOURNET

MAJKA ŽALOSNA

Naša draga Gospa od sedam žalosti

ĐAKOVO, 2003.

Naziv izvornika
MATER DOLOROSA
Notre-Dame des Sept Douleurs

Njemački prijevod
MATER DOLOROSA
Unsere liebe Frau von den sieben Schmerzen

Izdavač
CHRISTIANA – VERLAG
CH-8260 STEIN AM RHEIN

S njemačkog prevela
INGEBORG GOČEV

Lektorirao i korigirao
IVAN ZIRDUM

Knjiga se može naručiti na adresu:
Knjižnica
U PRAVI TRENUTAK
31400 ĐAKOVO, pp 51
Tel./fax: (031) 811-774
E-mail: u.pravi.trenutak@os.hinet.hr
www. u-pravi-trenutak.com

KAZALO

Uvod 7
I. TRI ŽALOSTI TIJEKOM ISUSOVA DJETINJSTVA 13
1. Šimunovo proročanstvo 13
2. Bijeg u Egipat 16
3. Isusov nestanak 21

II. PORAST ŽALOSTI RASTANKA 28
Zabrinutost Isusovih roditelja 28
Pohvala nepoznate žene 34
Čudo u Kani 38

III. ČETIRI ŽALOSTI TIJEKOM ISUSOVE MUKE 43
4. Križni put 43
5. Razapinjanje 48
6. Skidanje s križa 51
7. Polaganje u grob 53

ZAVRŠNA RIJEČ 57

DODATA - ŽALOSNA MAJKA 61
1. O ikonografiji 61
2. O povijesti 63
3. Liturgijsko slavlje 64

MARIJA SUOTKUPITELJICA 67
MARIJA U NEMOĆI 74

Pogovor izdavača 77
STABAT MATER DOLOROSA 77

LITANIJE BLAŽENE DJEVICE ŽALOSNE 81

Tada je živio u Jeruzalemu čovjek imenom Šimun. Bio je pravedan i pobožan i očekivao utjehu Izraelovu. Imao je božansko nadahnuće. Njemu je Duh Sveti objavio da neće vidjeti smrti dok ne vidi Mesiju Gospodnjega. Potaknut od Duha Svetoga dođe u hram. Upravo kad su roditelji nosili Djetešce Isusa da izvrše na njemu propis Zakona, uze ga na ruke, dade hvalu Bogu i reče:

"Sad možeš, Gospodine, otpustiti slugu svojega da, prema riječi tvojoj, ide u miru, jer mi oči vidješe spasenje tvoje koje si prirpemio pred licem svih naroda, svjetlo da rasvijetli pogane i slavu naroda tvoga Izraelova."

Njegov otac i njegova majka divili se onomu što se govorilo o njemu. Tada ih Šimun blagoslovi i reče Mariji, majci njegovoj: Gle! Ovaj je određen za propast i uskrsnuće mnogih u Izraelu, za znak kojemu će se protiviti – a tebi će samoj mač probosti dušu – da bi se otkrile misli mnogih srdaca."

Luka 2,25-35

UVOD

Žalost Majke Božje daleko nadmašuje sve što mogu izraziti ljudske riječi. Ona ostaje tajnom između Marije i njezina Sina. Ono malo od toga što je Bog objavio svijetu sadržano je u pismenim očitovanjima. Crkva to brižljivo čuva. Ona se u svojoj liturgiji uz blagdan Sedam žalosti zadubljuje u tu tajnu iskrenom sućuti i ljubavlju prepunom štovanja. Čak dopušta veoma jednostavna tumačenja, ukoliko su točna i imaju samo namjeru pretočiti tu neizrecivu tajnu u brižljive riječi, kako bi očuvala ljude od pogrešnih tumačenja ili omalovažavanja. Ali ona veoma dobro zna da nadahnute riječi, ako se primaju živahnim vjerskim duhom i promatraju u svjetlu nadnaravnih darova razuma i mudrosti, kriju u sebi jedinstvenu snagu da dušu odvedu od oskudnog teksta izvješća do najdublje jezgre očitovane tajne. Stoga nam liturgija Crkve iz godine u godinu s jednakom odanošću podastire uvijek iznova velike tekstove Evanđelja.

A sada razmatramo ljubav između Isusa i njegove majke. Ona u Isusovu srcu ne može rasti, jer odmah na početku postiže svoju punu, preplavljujuću mjeru. I dovijeka će je zadržati. To je toliko velika mjera da se ničim ne može povećati.

Ljubav u srcu njegove majke može naprotiv rasti. Ona je doduše čudesna već od prvog trenutka, spoj najdivnijeg što red naravi i milosti mogu pružiti. To je Marijina ljubav prema djetetu koje, kad ju je

izabralo za svoju majku, nije u njoj povrijedilo djevičanstvo, već ga je zapečatilo; ona ga je donijela na svijet bez boli i tim porodom nije bila povrijeđena više nego prozorsko staklo zrakom svjetlosti koja probija kroz njega. To je u redu milosti ljubav nadnaravno čistog srca koje je ostalo očuvano od svake ljage grijeha, koje je sebe već počevši kucati posvetilo Bogu i gdje je ljubav uvijek imala svoju punu mjeru, nalik na potočić do ruba ispunjen vodom koji nabuja i postaje širokom rijekom.

Ljubav Djevice Marije prema svom Sinu koja je od početka bila savršena, ujedno je rastuća ljubav. Njezina već početna potpunost može se usporediti s potpunošću klice. Ona mora niknuti i uroditi plodom. I sve teži prema tom cilju. A sada nešto o Marijinoj poslušnosti. Tankoćutna i bistrovida poslušnost koja iz minute u minutu spremno u jednakoj mjeri raste kad se malo pomalo obznanjuju božanski zahtjevi. Ta je poslušnost na čuddesan način rasla u trenutku kad je Marija viješću anđela spoznala svoj unutarnji poziv, te svojim riječima i svojim srcem odgovorila: "Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj" (Lk 1,38). Njezina će poslušnost golemim koracima rasti do njezine smrti. Tako i mora biti. Jer u trenutku postanka čovjekom nosi ona pod srcem Onoga koji dolazi da bi je poučio nepoznatim zahtjevima ljubavi. On traži od nje više nego od svih drugih. I tako potiče u njoj rast ljubavi. Nijedna mu ljubav na svijetu nije tako dragocjena kao ta ljubav njegove majke. On sâm preuzima ulogu da upravlja njome. Tu nije kao inače u prvom redu

majka ona koja poklanja, a dijete ono koje prima. Dijete je učitelj ljubavi. Njezin je Sin vodi tako tajanstvenim i tako bolnim putovima da se jasno vidi kako je on za nju izabrao onako kako je za njega izabrao njegov nebeski Otac: "Moram primiti krštenje. Kako sam tjeskoban dok se to ne izvrši!" (Lk 12,49).

Istražimo na temelju vidljivih znakova koje nam o tome prenosi Evanđelje, tajansten zakon koji je davao poticaj i smjer naglom rastu ljubavi u Marijinu srcu.

* * *

Sve okrutnosti nebeskog Oca prema svom Sinu čini se da je Sin u neku ruku okrenuo prema svojoj nadasve voljenoj majci. Kalež koji mu unatoč trokratnom preklinjanju ne ostaje ušteđen, pruža vlastitim rukama svojoj majci. Kako ne bismo čitajući Evanđelje s čuđenjem ustanovili da Isus pri svakom susretu sa svojom majkom slama nešto u njoj i još bolnije ranjava njezinu nježnost koja je ispunjavala srce najpredanije i najsvetije od svih majki, bila je u najvećoj mjeri opravdana. Čini se kao da joj je to nježno srce bilo dano samo da bi bilo mučeno od djeteta za koje je jedino kucalo. Čini se kao da Isus postupa s njom začudno, nepojmljivo okrutno. To je u naravnom redu Marijina ljubav prema djetetu koje, kad ju je izabralo za majku, nije u njoj povrijedilo djevičanstvo, već ga je još potvrdilo; ona ga je donijela na svijet bez boli i nije bila tim po-

rodom povrijeđena više nego prozorsko staklo zrakom svjetlosti što se probija kroz njega. To je u poretku milosti ljubav nadnaravno čista srca koje je ostalo očuvano od svake ljage grijeha, koje je sebe već počevši kucati posvetilo Bogu i gdje je ljubav neprestano imala svoju punu mjeru, nalik na potočić koji sve više buja i postaje širokom rijekom.

I uistinu ne bi nitko mogao bez grijeha biti prema takvoj majci grub, jer nitko ne bi mogao u istom trenutku biti na nadnaravni način toliko dobrostiv. Kad god je Isus dalje ranjavao svetu nježnost ćutljive materinske ljubavi, tad je više rasplamsavao vatru božanske ljubavi. Njegova je začudna, nepojmljiva grubost uvijek samo oruđe dobrote koja je još začudnija, još nepojmljivija. Ona je koprena koja zastire tajnu najdobrostivije i najsnažnije ljubavi.

Tajna iznenađujućih Isusovih grubosti prema svojoj majci, - gdje bismo to drugdje trebali tražiti nego u Evanđelju? Tamo je to očevidno. Kako je poučan njegov susret s Kanenejkom! "Ona povika: Smiluj mi se, Gospodine, sine Davidov! Kćer mi vrlo muči zli duh". – Ona ne moli za sebe, moli za svoju kćer. Kako bi drukčije moglo biti, ta Bog joj je dao materinsko srce. – "Ali joj on ne uzvrati ni jedne riječi".

"Nato mu se približiše učenici i zamoliše ga: "Udovolji joj, jer viče za nama". Oni su ganuti, ti muškarci koji su inače bešćutni; oni zagovaraju ženu. Ali on odgovori: "Ja sam poslan samo k izgub-

ljenim ovcama doma Izraelova". Time se Isus pokazuje okrutnijim od svojih učenika.

Što ćeš učiniti sirota majko? Hoće li se obeshrabriti? Ali ona dođe, pade pred njim ničice i reče: "Gospodine, pomozi mi! On joj odgovori: Nije pravo oduzeti kruh djeci i baciti ga psićima".

To je uvreda. Ona može potražiti samo još jedno mjesto gdje može biti sama, kako bi isplakala suze očajanja. Hoće li to učiniti? Ne. "Jest, Gospodine – nadoda ona – jer i psići jedu mrvice što padaju sa stola njihovih gospodara".

Gdje je to jadno, povrijeđeno srce crpilo svu tu ljubav koja joj je stavila u usta taj divni odgovor? Nije li Isus taj koji dok izvana odbija, iznutra daje? Nije li on taj koji odbijajući tu ženu zapravo povećava njezinu ljubav, baš kao što se na rijeci postavlja brana da bi se povećala snaga njezina pada? Da, Isus je taj koji djeluje u njoj. I stoga je vjera u njoj čudesna; tako čudesna da se božanski umjetnik začuđen divi onom što je učinio; on je takoreći očaran ljepotom svoga djela: "Nato joj reče Isus: O ženo, velika je tvoja vjera. Neka ti bude kako želiš"! (Mt 15,22-28).

Isus će tom riječju "ženo" osloviti jednu drugu ženu koja je još svetija od Kananejke i čija je vjera još veća. I postupit će po njezinoj volji. Tako je učinio u Kani gdje je to svakom vidljivo. Ali i u drugim prigodama gdje to ostaje nevidljivim i gdje nije bila ispunjena Marijina želja vezana uz iskazivanje osjećaja njezina Sina prema njoj. Jer njezina najdublja želja, do koje joj je najviše stalo, nije to

iskazivanje osjećaja. Ona želi prije svega biti nalik na svoga Sina. Ako se on žrtvovao za spas svijeta, to želi i ona na svoj način. Tada će biti uistinu sjedinjena s njim. Slijedit će ga do srži njegova spasiteljskog djela. Tako će moći biti zvana sveotkupiteljicom.

* * *

Crkva se dvaput godišnje klanja pred sedam žalosti presvete Djevice: u petak poslije Nedjelje muke i 15. rujna, dan poslije blagdana Uzvišenja sv. križa.[1] *U crkvenoj molitvi tog posljednjeg dana spominju responzoriji svaku pojedinu od sedam žalosti. Prve se tri vremenski poklapaju s Isusovim djetinjstvom, a posljednje četiri s njegovom mukom i njegovom smrću.*[2] *U međuvremenu je Marija trpjela druge kušnje. Time se ne želi reći da je neprestano imala pred očima Isusovu smrt. Terezija od Djeteta Isusa misli čak suprotno.*[3] *Ona je uvijek čak i u sretnim trenucima sačuvala onu ozbiljnost koja je svojstvena ožalošćenim dušama u sjećanju na velike boli prošlosti i u očekivanju još većih boli u budućnosti.*

---

[1] Vidi Dodatak , str. 61.
[2] Vidi Dodatak, str. 64.
[3] *Novissima verba*, 23. kolovoza 1897.

I.

TRI ŽALOSTI TIJEKOM ISUSOVA DJETINJSTVA

Budući da se ljudska ljubav u svijetu oskvrnjuje i kalja, mora za to biti kao naknada žrtvovana najčišća, najnježnija i najsvetija ljubav. Djevičanska će se Majka morati rastati od svoga djeteta. Najgorću će joj bol zadati spoznaja da se ono kloni čak njezine materinske ljubavi.

1. Šimunovo proročanstvo

Prva žalost – Marija saznaje od anđela da će na nju sići Duh Sveti, da će je zasjeniti sila Svevišnjega, da će dijete koje bude rodila biti sveto i zvati se Sinom Božjim (usp. Lk 1,35). Kasnije čuje glas Elizabete koja je slavi kao najblagoslovljeniju među ženama i pozdravlja kao majku svoga Gospodina (usp. Lk 1,43). Ona sama izriče hvalospjev velikim stvarima što ih je učinio u njoj Gospodin (usp. 1,49). Zatim slijede – uzvišeniji nego što to mogu iskazati riječi – rođenje djeteta u Betlehemu i vijest koju su po anđelu Gospodnjem primili pastiri: "Danas vam se u Davidovu gradu rodio Spasitelj-Krist, Gospodin" (Lk 2,11). Marija je brižljivo čuvala sva ta sjećanja i razmišljala o njima u svome srcu (usp. Lk 2,19). A svako od njih rasvjetljuje na svoj način tajnu koju je Bog izvršio u njoj. Marija tako dakle sve zna.

Proročanstvo starca Šimuna (*Fra Agelico*, 1387-1455)

Čim je prošlo vrijeme njihova čišćenja, krenuli su Marija i Josip s djetetom na put u Jeruzalem, da bi u hramu prikazali svoga Sina Gospodinu, po Zakonu Gospodnjem. Tamo su naišli na Šimuna. On je bio pravedan i pobožan i očekivao utjehu Izraelovu; i Sveti mu je Duh objavio da neće umrijeti dok ne vidi Mesiju Gosodnjega. On je uzeo dijete na ruke i zahvalio Bogu riječima: "...oči mi vidješe spasenje tvoje koje si pripravio pred licem svih naroda, svjetlo da rasvijetli pogane i slavu naroda tvoga Izraelova" (Lk 2,30-32)! Tu čuđenje nije žalost. To je prije divljenje i najveća ushićenost. Samo su oni znali tko je to dijete. A tada gle, odjenom Šimun otkriva svoju tajnu i navješćuje spasenje ne samo za Izrael, već i za poganske narode. Ali za Mariju se bliži vrijeme žalosti.

"Tada ih Šimun blagoslovi i reče Mariji, majci njegovoj: Gle! Ovaj je određen za propast i uskrsnuće mnogih u Izraelu, za znak kojemu će se protiviti. A tebi će samoj mač probosti dušu..." (Lk 2,34-35). To je prva od sedam žalosti. Ona nejasno navješćuje i druge žalosti i ispunjava Marijino srce neizrecivom tugom. Upravo je morala čuti kako će njezin Sin biti "znak kojem će se protiviti..." (Lk 2,35). On će naići na neprijateljstvo. Željet će spasiti svoje, a njegovi će željeti njegovu propast. Marija otkriva u Šimunovim riječima beskrajne dubine. Dubine o kojima sveti starac ništa ne sluti. To ju je proročanstvo potreslo, čak i više od toga: ona ga prima s gorkom boli. Slomljeni su joj tijelo i duša. Čitava je njezina ljepota uronjena u tugu. Ona se u svom srcu potajno

žali: "Ne zovite me lijepom, već bolnom, jer Svemogući me gorkom boli ispuni".[4]

Ali ona nije nikako utučena. Upravo iz dubine njezine gorke žalosti raste u njoj svjetlost neobično lijepe zore. Ona odsada sa sigurnošću zna da je voljom Božjom stavljena da bude uz svoga Sina na njegovom bolnom putu. Zna da nježnim materinskim suosjećanjem treba ublažiti strašne muke svoga Sina. Ohrabrivana tom uzvišenom nadom očekuje mač koji duboko probada i koji će istodobno sa srcem njezina djeteta probosti i njezino majčinsko srce. Sedam je žalosti počelo. Tih sedam žalosti koje će biti poput sedam uboda bodeža, prikazali su stari flamanski umjetnici, koji su pritom bili više vođeni pobožnom ganutljivošću nego umjetničkim ukusom, sa sedam mačeva ubodenih u grudi Žalosne majke.

2. Bijeg u Egipat

Druga žalost. – Proročanstvo je prvi mač. Njegovo ispunjenje počinje odmah. "... anđeo se Gospodnji ukaza Josipu u snu i reče mu: Ustani, uzmi dijete i njegovu majku, pa bježi u Egipat i budi ondje dok ti opet ne kažem, jer će Herod tražiti dijete da ga ubije. – On tada ustade, uze noću dijte i majku njegovu, te ode u Egipat" (Mt 2,13-14).

[4] Usp. Rimski brevijar, 15. rujna responzorij uz prvo čitanje: - Šimun, pravedan i pobožan čovjek, reče Mariji: "Tebi će mač probosti dušu. - Ne zovite me lijepom, već bolnom, jer Svemogući me gorkom boli ispuni. Tebi će mač... "Ne vocetis me pulchram, sed amaram, quia amaritudine valde replevit me Omnipotens."

Proročanstvo starca Šimuna i proročice Ane *(Rebrandt)*

To je druga žalost.[5] Marija koja iz proročanstva zna sve tek nejasno, malo pomalo upoznaje sve iz vlastita iskustva. Čula je da će njezin Sin naići na protivljenje, ali saznaje što znači bijeg, prenagli bijeg usred noći, daleko u zemlju progonstva čiji su joj običaji i jezik, pa čak i položaj, bili nepoznati. U svetoj noći nije doduše našla mjesta u prenoćištu, ali dijete koje je ležalo skriveno pod njzinim srcem nije barem tijelesno trpjelo. Ostalo je pošteđeno vanjskih neugodnosti. Ali kako ga sada zaštititi od napora putovanja, od neugodnosti zbog vremenskih prilika, od gladi, žeđi i umora? A tek od prijeteće smrtne opasnosti koja ih neprestano ugrožava, budući da Herod traga za djetetom, kako bi ga ubio! Ah, ah, kakvu su osamljenost osjećali tih dana i tih noći na samotnim pustinjskim putovima! Zar Bog neće učiniti ni najmanje čudo za to dijete koje mu pripada? Je li tu uistinu njegovo dijete, to malo, nježno biće koje trpi i ne kaže ni riječi? Ali zašto se tada čini kao da se On jedva brine za njega? Zašto ga među neprijateljima prepustiti samo prisilno nedostatnoj i suviše bespomoćnoj skrbi dviju sirotih osoba?

Tom se velikom tajnom ne iskušava samo njihovo srce, već i njihova vjera. Ali ona je nepokolebiva. Putem što ga je Bog nekoć posuo čudesnim djelima, idu oni sada u nevolji i oskudici. Bog je nekoć pozvao iz Egipta svog ljubljenog sina, narod Izraela (usp. Hoš 11,1); onamo se oni vraćaju s malim

[5] Usp. Rimski brevijar, 15. rujna, responzorij po drugom čitanju: - Ustani,uzmi dijete i njgovu majku, pa bježi u Egipat. Budi ondje dok ti opet ne kažem. - Iz Egipta pozvah sina svoga. Budi ondje...

Bijeg u Egipat (*Michael Pacher,* 1435.-1498.)

Josipov san *(Rembrandt,* 1608. –1896.)

djetetom koje je samo po sebi dragocjenije od svih posvojenih sinova; ta ono je jedinorođeni Sin nebeskog Oca, utjelovljena Riječ Božja. Ali jednoga će dana riječi proroka Hošee dobiti novi smisao: "Iz Egipta pozvah sina svoga" (Mt 2,15). Siromaštvo će se s djetetom i njegovom majkom moći vratiti u zemlju Izrael.

Na tim dugim putovanjima između mjesta progonstva i domovine ostala je svetoj Djevici barem slatka utjeha. Imala je uza se svoje dijete. I dalje ga je povijala u pelene kao u štalici u Betlehemu. Svih se tih dana predano skrbila za njega. Nikada ga nije izgubila!

3. Isusov nestanak

Treća žalost. – Koliko boli zadaje gubitak djeteta? Izgubi li kada čak i posve obična majka svoje dijete? Ne, to se ne događa. Kako je tada ta majka mogla izgubiti to dijetee ako to nije bila njegova vlastita želja? Ono je sâmo pomutilo budnost svojih roditelja. U vrijeme odlaska zastrlo im je oči: "Po završetku tih dana, kad su se vraćali kući, dječak Isus ostade u Jeruzalemu bez znanja svojih roditelja. Misleći da je među suputnicima, odu dan hoda, te ga počnu tražiti među rodbinom i znancima. Kako ga ne nađu, vrate se u Jeruzalem da ga traže". (Lk 2,43-45). Kakvo poniženje, kakav strah![6] No, oni znaju da

[6] Prije nego što je sestra Marie de l' Incarnation pristupila uršulinkama, jednom joj je nestalo njezino dijete kojem je bilo jedva dvanaest

to nije njihova krivnja, da djetetu nije nedostajalo njihove ljubavi. Zašto tada tako s njima postupati? Zašto im zadavati bol? Tako glasi prigovor Marije koja želi iz dirljive nježnosti i ljubavi postati jedno s onim koga vidi kako šutke trpi: "Dijete moje, zašto nam to učini? Gle! Tvoj otac i ja s bolom smo te tražili". (Lk 2,48).

Odgovor će zvučati grubo, tako grubo da na prvi pogled ne zrači onom svjetlošću koju sadrži: "Pa zašto ste me tražili-odgovori im. – Zar niste znali da ja moram biti u kući Oca svoga?[7] – A oni ne razumješe riječi koju im je rekao" (Lk 2,49-50). Bio je to početak treće žalosti.[8]

"Oni ne razumješe riječi koju im je rekao". A ona je ipak znala da on mora biti uz svoga Oca! Anđeo joj je navijestio da će se on zvati Isus, to znači Spasitelj (usp. Lk 1,31), da će vladati kućom Jakovljevom dovijeka (usp. Lk 1,33). Šimun je dodao kako će on, unatoč otporu na koji će naići, biti slava Bo-

---

godina, a bilo joj je vraćeno tek poslije tri dana: "O Bože! Nikada ne bih mislila da gubitak djeteta može majčinom srcu zadati toliko mnogo boli. Vidjela sam ga nasmrt bolesna i rado sam bila spremna darovati ga Bogu. Ali izgubiti ga na ovakav način, to jednostavno nisam mogla shvatiti. Da mi je i ostao duševni mir s Bogom, to mi ipak ne bi mogla biti utjeha za taj toliko žalostan gubitak". *(Le temoignage de Marie de l' Incarnation.* Izdao Dom Jamet, Pariz 1932.)

[7] Doslovno: "u onom što je moga Oca", ali to bez sumnje znači: "u blizini svoga Oca", "pored svoga Oca".

[8] Usp. Rimski brevijar, 15. rujna, responzorij po trećem čitanju matutina: - Dijete moje, zašto nam to učini? "Otac tvoj i ja s bolom smo te tražili". - Pa zašto ste me tražili? Ja moram biti u kući Oca svoga, u onom što je moga oca. Otac tvoj i ja... Slava budi... Otac tvoj i ja...

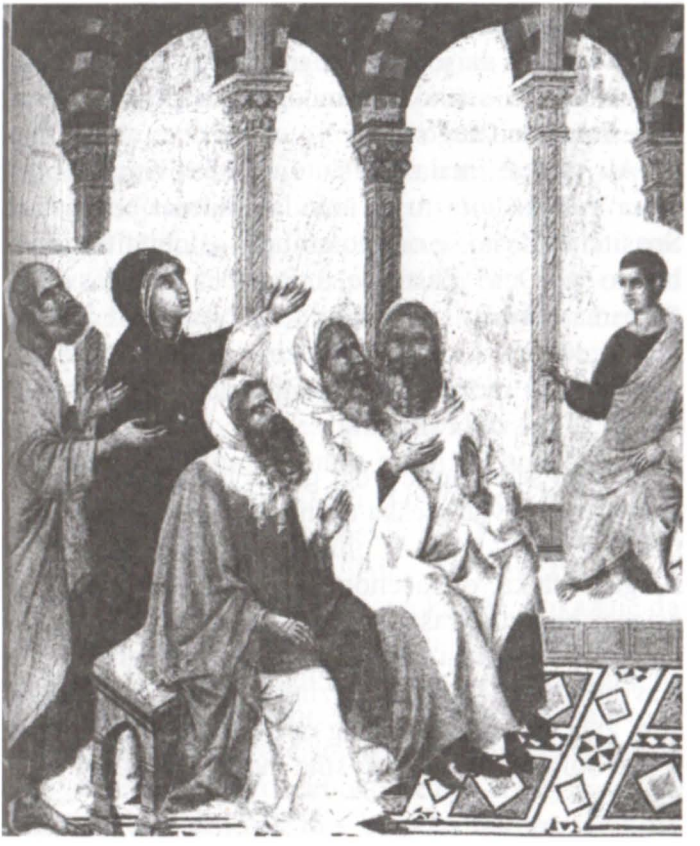

Dvanaestogodišnji Isus u hramu
(Duccio di Buonisegne, + 1219.)

žjeg naroda Izraela i k tome svjetlo da prosvjetli pogane (usp. Lk 2,32). Ona nije zaboravila te riječi. Znala je dakle za osobito poslanje svoga djeteta. Isto je tako znala da je on mnogo više Božji Sin nego njezin vlastiti sin, da on mnogo više pripada svom nebeskom Ocu nego njoj.

Ali tada je imala tek slutnju o skrovitim zahtjevima milosti koja ju je učinila majkom božanskog Spasitelja. Zašto se on morao tako osloboditi nje, da bi bio uz Oca? Zašto se morao bez nje posvetitit stvarima koje su i njoj bile dragocjenije od života? Zar je sumnjao u nju, u njezinu ljubav, u njezinu odanost? Ili možda samo u njezinu odlučnost? Ta ona bi ga posvuda slijedila!

Marija sada mora proći gorka iskušenja[9]. U njezino se srce uvlači teška tmina. Iako je ne zasjenjuje nikakva ljaga grijeha, ona se osjeća nedostojnom svoga zadatka, odbačenom od svoga djeteta. Taj je osjećaj baca u strašan smrtni strah. Već sada kuša neutješivost kakvu će kasnije osjetitit njezino dijete u svojoj muci. Tužaljka njezina srca, kad bi se mogla čuti, zvučala bi poput ranog navještenja tužaljke koja je još bolnija: "Sine moj, sine moj, zašto si me ostavio"?

Ta noć smrtnog straha nestat će na trenutak iza zastora zbog radosti ponovnog nalaženja. Jer Isus se

[9] Ako je Isus na križu morao podnijeti da bude ostavljen od svoga Oca, zašto ne bi Marijina duša trebala proći kušnje koje su je uronile u tamu"? (M.-J- LAGRANGE, O.P., Evangile selon saint Luc. Pariz 1928.)

s Marijom i Josipom vraća u Nazaret. "I bio im je poslušan".[10]

Noć će kasnije opet nastupiti kad Isus odlazi u pustinju. No, za Mariju se iz nje ipak uzdiže veliko svjetlo. Ona će shvatiti da mora ići jedinstvenim putem. Dakle, ne radi se o tome da Isus sumnja u nju. Naprotiv, on je predaje osjećaju napuštenosti, samo da bi sudjelovala u onoj neutješivosti, u onom smrtnom strahu, u kojima se mora ispuniti otkupljenje. Trojica će najdražih učenika biti udaljeni od njega samo "koliko bi se moglo kamenom baciti" (Lk 22,41). Ali njima će se zaklopiti oči. Ona, koja bi mogla bdjeti, ne smije biti nazočna, kao ni bilo koje drugo vidljivo biće.

Samo će se na trenutak približiti anđeo s neba (usp. Lk 22,43). Marija sluti te bezdane. Ona otkriva nužnost napuštenosti za izbavljenje. Pred tim blijede svi razlozi za jadikovanje. Time što je njezin Sin od početka pušta da pije iz njegova kaleža, pokazuje da je voli još više nego što se usuđivala nadati.

Treća žalost, na koju su pripremale prve dvije to je žalost da Marija mora osjetiti kako se malo pomalo kidaju nadasve čiste veze vidljive nazočnosti koje su je neizrecivo duboko vezale uz njezino dijete. Ona to vidi i želi to – bolnom željom, nalik na onu kojom Isus predaje sebe volji Očevoj (usp. Lk 22,39): "Ali neka ne bude moja, nego tvoja volja; ta

[10] Lk 2,51. – "Pripadao im je još više godina i na njima ispunio njadraži i najuzvišeniji zadatak svoga djela, Marijino i Josipovo posvećenje. Ali i on je od njih mnogo primio: tajna koju nismo u stanju dokučiti". (M.-J. Lagrange, O.P., *L'Evangile de Jésus Christ*. Pariz 1928.)

Dvanaestogodišnji Isus u hramu ***(u 15. stoljeću)***

će žalost biti ona koja će joj se svakim danom sve dublje urezati u srce, koja vodi u smrt.

Ona će dakle nositi tu bol, šutke i snažna zahvaljujući svojoj ljubavi. O moja dragocjena boli, stežem te na svoje srce!

Odsada će njezin put osvjetljavati sveta jasnoća. Ali jedno je vidjeti put, a nešto drugo ići njime.[11] Ako njezino dijete, koje je ipak Sin Božji, mora na križu naučiti što znači poslušnost (usp. Heb 5,8), kako ne bi ona trebala iz dana u dan učiti iz vlastita iskustva što je bol rastanka? Na kraju svoga života, kad bude prvim kršćanima pričala uspomene koje je sačuvala u svom srcu, a koje je sveti Luka zabilježio u evanđelju djetinjstva, tada će već imati božansko iskustvo u boli i moći će uistinu reći kako "u ona rana i sretna vremena nije shvaćala što će sve sa sobom donijeti biće i poslanje njezina Sina"[12], pa ni svoje uzvišeno poslanje kao djevičanska samotkupiteljica.

Privremen Isusov nestanak, a osobito riječi koje ga opravdavaju, imali su vrijednost drugog bolnog proročanstva koje dopunjuje ono Šimunovo i koje će malo pomalo očitovati svoje pravo značenje.

---

[11] "Kad su mi tada došle pred oči sve one muke što sam ih morala pretrpjeti tijekom svoga života, obuzela me jeza, iako to prije nisam shvaćala tako kao što sam mogla kasnije zahvaljujući učenicima koji su iz toga proizašli". *(Vie de saite Marguerite-Marie par elle-même.* Paray-le-Monial 1924.

[12] M. – J. LAGRANGE, O. P., *Evangile selon saint Luc.*

II.

PORAST ŽALOSTI RASTANKA

Ako smrt zauvijek majci otme dijete, slomi joj se srce od boli. No, ako joj je priušteno da bude ponosna na svoga sina kad joj kažu da je izgubio život u pogibeljnom jurišu ili umro u službi neke plemenite stvari, tada će pohvala i priznanje koji mu se posmrtno iskazuju malo ublažiti njezinu tugu. Njezina bol neće biti prazna bol.

Ali mora li ona vlastitim očima gledati kako se njezinu djetetu rugaju, ismijavaju ga, sramote i muče, gdje može tada naći utjehu i ublažiti svoju bol? Ona će željeti još samo jednu milost: da bude uz svoje dijete, kako bi ga štitila svojom materinskom ljubavlju.

Ta joj milost nije bila udijeljena. Njezin joj ju je Sin uskratio.

Zabrinutost Isusovih roditelja

Isus je pozvao svoje apostole. On je izgonio zle duhove, te je i njih postavio da propovijedaju i da imaju vlast izgoniti zle duhove. Već je počeo navješćivati kraljevstvo Božje. Za njim je išlo veliko mnoštvo naroda. A kad se vratio kući, opet se sabralo mnoštvo ljudi, tako da nije mogao ni jesti. Kad su to čuli njegovi, došli su, kako bi ga se silom do-

mogli, "jer se govorilo[13] da je izvan sebe". – A književnici koji su došli iz Jeruzalema govorili su "da ga je opsjeo Belzebul i da uz pomoć poglavice zlih duhova izgoni zle duhove" (Mk 3,22).

Tako su dakle književnici smatrali Isusa opsjednutim; ali mnogi su vidjeli u njemu samo umobolnika. "Govorilo se da je izvan sebe". A tko je tako govorio? To bez sumnje nisu bili njegovi roditelji, svakako njegova majka. Ali njegovi su roditelji zabrinuti. Oni znaju da je on sâm, da je izložen podrugljivom vladanju naroda i mržnji književnika. Radi toga su oni došli.

Sirota majka! Opet mora trpjeti gorke trenutke straha i boli. Dosada nije znala kako je to bilo potrebno za spas svijeta, da je njezin Sin, utjelovljena mudrost, trebao biti prikazan kao luđak i da je on, čija je ljudska narav bila na neizrecivo uzvišen način prisvojena od druge božanske osobe, trebao biti ismijavan kao opsjednut Belzebulom! Te pogrde, ta izrugivanja, ta bogohuljenja, slamaju joj opet majčinsko srce. Ona zna da i njezinom Sinu zadaju bol i da i njegovo srce počinje krvariti. Jer ona razabire da se on u kući kamo su nahrupili književnici pokušava opravdati: "Kako može sotana izgoniti sotonu"? postane li jedno kraljevstvo nesložno, ono ne može opstati..." (Mk 3,24). On je tu sâm protiv svih njih.

---

[13] O grčkoj riječi "élegon" primijećuje P. LAGRANGE: "Ja sam najprije preveo: govorili su. Ali objašnjenja M. TURNERSA u: *The Journal of theological studies*, XXV, str. 383, čine mi se uvjerljivima". (*L'Evangile de Jésus – Christ*, str. 163).

Majka Božja – kip pred crkvom u Altdorfu

Ona želi ući u kuću, odvesti ga sa sobom, barem mu dati da osjeti njezinu odanu ljubav i zagrliti ga, bude li to on dopustio. "Uto stignu njegova majka i njegova braća.[14] Ostadoše vani i poslaše neke k njemu da ga zovnu. Upravo je oko njega sjedilo veliko mnoštvo naroda kad mu reku: slušaj! Eno ti vani majke i braće, traže te" (Mk 31-32).

Ali Isus se ne da smekšati. Upravo su ga njegovi neprijatelji napali grubim riječima, a čim mu se iskazuje malo ljubaznosti, čim postaje za svoju majku predmetom sažaljenja, čini se da se odjednom prikriva iza nepokolebive tvrdoće. Čini se da se on uopće ne obazire na tu ponudu majčinske ljubavi. On im odgovori: "Tko je moja majka, tko su moja braća"? (Mk 3,33). Kako grubo, kako okrutno zvuče te riječi upravo ovdje! Kakva se to mračna tajna krije u njima?

One uistinu kriju tajnu, a njezin će se smisao uskoro otkriti: Tada pogleda naokolo, one što su sjedili u krugu oko njega, te reče: "Evo moje majke i braće. Jer tko god vrši volju Božju, on mi je brat, sestra i majka" (Mk 3,34-35). S onu stranu naravnih rodbinskih veza pojavljuje se veza nove rodbine, čija je bit nadnaravne vrste; u njihovu sjaju blijede one prve poput svjetla svijeće na suncu. Naravne se rodbinske veze ne trebaju nijekati. Veze između supruge, između roditelja i djece, između gospodara i slugu, postojat će i dalje. One se čak trebaju opleme-

[14] Suvišno je na ovom mjestu objašnjavati smisao riječi "braća". Taj je posao već toliko često i veoma dobro obavljen. Mi samo upućujemo na to da riječ ima isto značenje kao riječ "njegovi" u retku 21.

njivati (usp. Ef 5,21-6,9). Nad njima će međutim na tajanstven način jačati veze koje međusobno združuju djecu Božjeg kraljevstva. Veze koje su dragocjenije, dublje, božanskije i vječnije, tako da će one prirodne rodbinske veze izgubiti svoje zakonito značenje i morat će se zapostaviti čim budu vukle u drugom pravcu od nadnaravnih rodbinskih veza: "Ako tko dođe k meni, a više voli svoga oca, majku, ženu, djecu, braću i sestre, pa čak i svoj vlastiti život, ne može biti moj učenik" (Lk 14,26). Sveci će poslušati te pouke.[15]

Bi li možda Isusovi rođaci došli u Kafarnaum da ga odvrate od propovijedanja? Jesu li se dali zavesti svojom naklonošću da ga pokušaju spriječiti u njegovu poslanju da utemelji kraljevstvo Božje koje mu je prenio nebeski Otac? Ako je takav pokušaj možda i bio moguć od strane njegovih bližnjih, on je od strane njegove majke nezamisliv. Ona predobro zna da takav Sin mora biti predan stvarima svoga Oca. Ona je došla samo i jedino radi toga da s njim podijeli gorku bolnost poruge i bogohuljenja, te da mu na vidljiv način pruži podršku, jer je sada bio izložen prvim očitim napadima. Ali čemu tada te grube riječi? Zašto on odbija ponudu svoje majke?

Valjda mora biti tako, da se izvanjski slomi nešto što je pravo i pošteno, nešto neusporedivo čisto, sveto i nježno. Marijina se žrtva neće nikada sastojati u odricanju od grijeha, već uvijek u odricanju od svetih stvari u korist drugim stvarima koje su još svetije.

---

[15] Vidi Dodatak, str. 69.

Tu se mora dakle povrijediti naklonost srca koja je sveta, kako bi ljudi znali što im je činiti s naklonostima srca koje nisu svete. U neporočnoj se Djevici mora satrti ono što je bez grijeha i u njezinu srcu razbiti opravdana želja da svome Sinu pruži osjetnu utjehu, kako bi ona bila posve nalik na tog Sina i sama mogla trpjeti po uzoru na onoga koji će morati trpjeti i umrijeti bez ikakve utjehe. Tada će ona "činiti Božju volju" kao njezin Sin, bolje nego ikada bilo koji čovjek poslije nje; bolje će nego ikada bilo koji čovjek poslije nje biti svome Sinu "brat, sestra i majka"; bolje će nego ikada ikoji čovjek poslije nje ući u kraljevstvo Božje, u kraljevstvo milosnog srodstva. Ona će biti njegova neusporediva kraljica. Isusova izjava kojom on zahtijeva od nje da se odrekne spontanog iskazivanja svoje materinske ljubavi bila je samo izvana gruba. Tako je, još bolje od onih tako grubih riječi koje je kasnije izgovorio Kananejki, poticao iznutra, u Marijinoj duši, čudesan rast božanske ljubavi, čime je ona bila osposobljena za sve dragovoljnije odricanje.

Odsada se Marija neće više približiti svom sramotno izrugivanom i mučenom Sinu. Ostat će podalje od njega. Prepušta ga njegovoj osamljenosti. Ona zna da je takva osamljenost nužna za spasenje svijeta i neće je ometati. Kasnije, kad on Židovima govori da je Božji Sin, opet će ga zlostavljati i osuditi na smrt kao bogohulnika. Upraviteljevi će ga vojnici smatrati ludim, svući će mu odjeću i ogrnuti ga skrletnom kabanicom, stavitit mu na glavu krunu od trnja, a u desnu ruku trsku, kleknuti pred njim i

izrugivati mu se pozdravljajući ga kao židovskog kralja (usp. Mt 27,28-29). Ali njegova majka neće više pokušavati posredovati. Shvatila je koliko strašnu žestinu boli rastanka mora podnijeti.

Pohvala nepoznate žene

Sveti Luka prenosi Isusov odgovor na optužbe da izgoni zle duhove uz pomoć Belzebula: "Ako je sotona u sebi nesložan, kako će opstojati njegovo kraljevstvo"? On prenosi nadalje parabolu o nečistom duhu. Čim nečisti duh iziđe iz čovjeka, traži pokoj na pustim mjestima, ali ako ga ne nađe, uzme sa sobom sedam drugih duhova koji su još gori od njega i vrati se onamo odakle je izišao, tako da posljednje stanje dotičnog čovjeka bude gore od prvoga. Nečistim se duhom misli sotona koji je nekoć bio izagnan iz kuće Izraela; a budući da je nju zaposjeo Isus, pokušava se vratiti onamo, kako bi Židove bacio u stanje koje je gore od stanja pogana. Židovi razumiju tu parabolu. To će većom postati njihova mržnja.

A tada neka žena podiže glas u prilog Isusu. Kaže se da se "žene odlučnije zauzimaju za one koji se zlostavljaju brukom i sramotom; na to ih tjera njihovo žensko srce i one ne taje svoje mišljenje".[16] Dirljiv primjer za to daje život svetog Benedikta-Josipa Lambrea. Na njega su jednoga dana na Trajanovu trgu u Rimu nasrnula osmorica ili desetorica grubi-

[16] M. – J. LANGRANGE, *L'Evangile de Jésus-Christ*, str. 330.

jana koji su ga udarali nogama i šakama, bacili ga na tlo i pljuvali mu u lice. Neka žena koja je prolazila onuda uzela ga je sama protiv svih pod zaštitu veoma zapovjedničkim tonom. A kad su se napadači pokušali opravdati pod izgovorom da je on luda s kojom se smije igrati njegova igra, odvratila im je: "Vi ste lude, a on je svetac".[17] Glas te žene koja se zauzela za sirota sveca odzvanjao je izvan vremena, poput spontane jeke nekog drugog glasa koji se podigao sedamnaest stoljeća ranije u Galileji, kako bi kralja siromašnih branio od njegovih neprijatelja. Dok je on tako govorio, izvješćujući Evanđelje, povika neka žena iz naroda: "Blago utrobi koja te nosila i prsima koja si sisao"! (Lk 11,27). Sudbina te žene je zavidna, jer bilo joj je dopušteno uistinu raniti Isusa! On će je bez sumnje pohvaliti i smatrati blaženom...

Tu se opet nalazimo pred tajnom. Da se ta žena zadovoljila time da brani Isusa, tada bi joj on možda javno iskazao hvalu i priznanje. Ali ona je govorila o Isusovoj majci; zavidjela je onoj koja ga je smjela zibati, privinuti na srce i milovati nježnom ljubavlju koja je svojstvena majkama. Ali Isus ne dopušta samozavaravanje u vezi s tim. Tko stane na stranu njegove majke, mora biti spreman da će on s njim postupati onako neobično, tajanstveno, kao što je postupao sa svojom majkom. Takvi su ljudi dostojni da

[17] F. – M. DESNOYERS, *Le Bienheureux Benoît-Joseph Labre*. Lille 1862., svezak I., str. 264.

shvate kako je žrtva najčišćih materinskih svjedočenja ljubavi bila zahtijevana i učinjena, kako bi se moglo utemeljiti kraljevstvo milosnog srodstva. Oni su dostojni da imaju izvjesni udio u tom tajanstvenom odricanju.

Takve je vrste čast koja pripada plemenitoj ženi čije je ime nepoznato, ali je uspomena na nju besmrtna. Ona je hvaleći slavila Mariju. Ali je li uistinu znala što je Marija? Je li doista znala da se Marijina veličina nije toliko sastojala u tome što je bila Isusova majka, već što je bila *časna* Isusova majka? Je li znala da je tjelesno majčinstvo bilo za Mariju znak neizrecivo uzvišene milosti koja joj je na nenadmašiv način dala da sudjeluje u indirektnoj svetosti Spasitelja, na kojoj je utemeljeno kraljevstvo nadnaravnih srodstava? Zna li ona da joj je bila nametnuta stalno rastuća bol rastanka od svoga Sina, kako bi u novoj obitelji milosti mogla biti prva i time milostiva majka svih ljudi? Kako je to mogla jasno znati?

Isus joj je prosvijetlio srce i otkrio Marijin tajni počasni naziv. Ispravio je njezinu vjeru upućujući je na veliko kraljevstvo koje se sastoji od onih koji slušaju i čuvaju Božju riječ i gdje je Marija kraljica, jer je od prvoga dana znala čuvati riječi anđela upućene pastirima (Usp. Lk 2,19) ili one riječi sama njezina Sina u Jeruzalemu (usp. Lk 2,51) i razmišljati o njima u svom srcu. "Većma blago onima koji slušaju riječ Božju i drže je" (Lk 11,28). "Većma

blago..."[18] čini se da je Isus prečuo što je ta žena rekla u čast Mariji. On joj doduše nikako ne proturiječi[19], ali ne podnosi da ona pritom ostane stajati. On potiče njezinu vjeru što je niknula, odlučno je skreće na duhovna područja što ih je ona tek nejasno naslućivala i za koja su Marijine izvanjske odlike bile samo vidljivi znaci.

Ali kako su divno blistali ti znakovi kad se shvatilo da su to djelotvorni znakovi, oruđe najvećih milosti! I kako je zadivljujuće Marijino majčinstvo, s onom nesebičnošću i svim onim bolnim odricanjima što ih je ono imalo za posljedicu, jer ono je bilo uzrok najčišćoj ljubavi koja je ikad bila položena u srce nekog stvora!

Pohvala plemenite Galilejke, dopunjena Isusovim riječima, dobiva malo pomalo dublji smisao. Crkva usvaja njezine riječi i stavlja ih uz Isusove riječi u zavjetnoj misi *Salve, sancta Parens* čije je evanđelje uzeto iz tog Lukinog poglavlja. Opet ih čujemo pri pričesti kad Krist dolazi k nama, da bi nam u sakramentu prenio nešto od one ljubavi koju je na dan svoga utjelovljenja u obilju prenio Mariji: "Blago utrobi Djevice Marije koja je nosila Sina vječnog Oca!" Time što Crkva preuzima onaj uzvik pohvale od strane nepoznate žene u jasnoći višega svjetla,

---

[18] Premalo se kaže ako se prevede: "Da, blago onima koji..." Ali još bi manje odgovaralo smislu teksta prijevod: "Naprotiv, blago onima koji..."

[19] "Jasno je", kaže P. LAGRANGE; "Da Isusov odgovor ništa ne osporava. Bilo bi veoma okrutno i nečovječno reći nekoj ženi da majčinska skrb i nježnost nisu važne. Samo je Calvin mogao Isusu pripisati takav stav" (*Evangile selon saint Luc*, str. 336).

ona neprestano i kroz sva vremena ispunjava evanđeosko proročanstvo Djevice Marije: "Gle! Odsad će me blaženom zvati svi naraštaji" (Lk 1,48).

Njezina će duša biti probodena mačem i naraštaji će je zvati blaženom. Blaženom, zato što je po uzoru na svoga Sina u najvećoj mjeri iskusila bol, tugu i očaj.

Čudo u Kani

Je li naše tumačenje u određenih mjesta iz Svetog pisma, koja se odnose na Mariju, jedino ispravno? Je li točno da Isus svaki put kad izvana odbija nježnu naklonost svoje majke, da je tada to više ljubavlju vezuje uz sebe i daje joj da još dublje sudjeluje u njegovu djelu otkupljenja? Događaj koji pripada doduše prvom dobu njegova javnog života, a koji smo dosada zanemarili, može jasno potvrditi tu tvrdnju. Tu mislimo na čudo u Kani (usp. Iv 2,1-11).

U Kani Galilejskoj slavila se svadba. Ondje je bila i Isusova majka. Kad je ponestalo vina, našli su se domaćini u neprilici. Isusova je majka to primijetila i rekla svom Sinu: "Nemaju vina". Ona se izvana zadovoljila time da ga je upozorila na činjenicu. Ali u sebi je od njega tražila čudo.

A tada slijedi Isusovo tajanstveno pitanje: "Ti emoi kai soi, gynai? - Prijevod: "Što imamo s tim ti i ja, ženo"? To bi bio dakle prijevod grčkog teksta. Smisao te rečenice koja se još i danas koristi u Arapa iz Palestine, dao bi se protumačiti riječima: "Prepusti to meni"! Značenje ovisi zapravo o načinu i glasu

kojim se izgovara. Ovisno o tome može ta rečenica biti katkad izraz nestrpljivosti, prigovora ili ravnodušnosti. Ali u vezi sa spomenutim događajem pokazuje se svako od tih tumačenja kao pogrešno. Ta rečenica može naime biti i izraz velike dobrote i značiti: "Ne budi zabrinuta, sve će biti dobro, prepusti to meni". A upravo to misli Isus kad govori svojoj majci[20]. On je, kao i kasnije s križa (usp. Iv 19,26), oslovljava sa "ženo"[21], riječju koja izražava poštovanje. Jer on joj govori kao Bog o nekoj uzvišenoj stvari koja razbija okvire obiteljskih veza i tiče se sudbine Božjega kraljevstva.

Jedino se čini jasnim: Isus odbija diskretan poziv svoje majke. On to čini s velikom dobrotom i čak joj navodi razlog: još nije došao njegov čas kad treba

---

[20] Tumač Svetog pisma ne smije zatajiti naravni smisao riječi niti se s njima baviti pojedinačno, ne uzimajući u obzir njihovu međusobnu povezanost, okolnosti u kojima se izgovaraju i načinu na koji se izgovaraju. Arapi iz Palestine služe se često još i danas izrazom: malech, quid tibi? On katkad znači: "Brini se za svoje stvari", a katkad, izrečen sa smiješkom: "Brini se za svoje stvari", a katkad: "Prepusti to meni, sve će biti u redu". Iz pripovijedanja događaja u Kani proizlazi da je za njega prikladno ovo drugo tumačenje, s više poštovanja, ali bez sumnje i s više ljubaznosti" (M.-J. Lagrange *Evangile selon saint Jean.* Pariz 1925., str. 56).

[21] Grčko oslovljavanje "gynai" može se danas bez daljnjega prevesti sa "ženo" (njem. Frau, op. prev.), iako je stariji prijevod "ženo", njem. Weib, u smislu koji zvuči više ponižavajuće, ali zapravo ne nosi u sebi ništa ponižavajuće. Ta riječ odgovara srednjovisokonjemačkoj riječi "wip" koja je bila prikladan prijevod grčke riječi "gynē" kao oznake ženskog bića nasuprot muškarcu. "Gospođa" (njem. Frau, srednjevisokonjemački vrouwe) označavala je naprotiv u starijem govoru samo gospodaricu, kao starovisokonjemačka riječ "fro" gospodara. Usp. *Domina nostra* = naša gospodarica, Naša Premila Gospa; blagdan Tijelova = blagdan tijela Gospodnjeg.

početi javno djelovati propovijedima i čudesima i čudesnim djelima. Marija mu mora dakle bezgranično vjerovati, mora mu sve pustiti na volju. A to je već i činila od početka.

Ali sad će sve što je za nas bilo jasno, postati odjednom u našim očima tajanstvenim. Isus je svojoj majci dao na znanje da njegov čas još nije došao. A ona postupa kao da je upravo suprotno. Čini se da je ona sigurna u čudo što ga on može učiniti: "Nato majka reče slugama: Što vam god rekne, učinite"![22]

Riječi daju ključ tajne. Da nije bilo Marijine molitve, tada bi početak Isusova javnog djelovanja od vječnosti bio pomaknut na neki kasniji trenutak. Tada bi Isus -koji je trebao ljudima dati znakove i čudesa, kako bi potvrdio svoje poslanje- čekao druge prilike za svoje samoočitovanje: uspravljao bi uzete, čistio gubavce. To je ono što sâm priznaje svojoj majci kad joj odgovara kako njegov trenutak još nije došao. Ali osvijetlivši joj istodobno srce dubokom spoznajom, želi joj reći da je vrijeme početka njegova javnog djelovanja pomaknuto naprijed i to u slutnji ponizne molbe koju mu je ona upravo uputila. O, kakva se nježnost, kakva bezgranično tankoćutna Isusova ljubav prema svojoj majci krije u tim riječima Evanđelja! One su tajanstene i suzdržane, te

[22] "Začudno je što se čini da Marija računa s čudom. To je držanje majke koja poznaje srce svoga Sina. Ona više pazi na njegov glas, njegov pogled nego na sâm sadržaj onoga što joj on govori i po tome je uvjerena da će on znati spojiti svoju obvezu sa željom da joj ugodi". (M.-J. LAGRANGE, *Evangelie selon saint Jean*, str. 57).)

stoga u nekim čitateljima bude hladan dojam. O čudesne moći, ali i zagovara Marijina! Jedan pokret Marijina srca, jedna jedina riječ koju je izgovorila u želji da ublaži najmanju od svih zemaljskih briga, bili su dovoljni da bude od čitave vječnosti naprijed pomaknuto vrijeme kad je Isus trebao početi ljudima javno navješćivati Božje kraljevstvo. Nikada nije bilo rečeno ništa veće, nikada neće biti rečeno ništa veće o moći Marijina zagovora od izvješća Evanđelja o čudu u Kani. To je čas Marijine moći.

Marija ima silnu moć nad srcem svoga Sina. Ona je suviše savršeno ispunjavala njegovu volju, a da on sa svoje strane ne bi ispunjavao njezinu volju. Gospodine, kaže psalmist, "ispunja želje štovatelja svojih" (Ps 145 [144], 19), s dječje nevinom ljubavlju i s poštovanjem. Isus uistinu kaže: "Napunite posude vodom! -I napuniše ih do vrha-. Sad zahvatite-reče im- i odnesite ravnatelju stola... Tim počne Isus svoja čedesa u Kani Galilejskoj, te objavi slavu svoju i učenici njegovi povjerovaše u njega".

Marija je svom Sinu blizu vezom ljubavi. Istodobno raste međutim teška bol rastanka. Rana u njezinu srcu nastala je onoga dana kad se njezino dijete u Jeruzalemu potajno otelo njezinu nadzoru i sve je veća od početka njegova javnog djelovanja. Ta će joj bol još donijeti veoma teške kušnje.

Istodobno s trenutkom Isusova samoočitovanja u Kani bilo je naprijed pomaknuto i vrijeme njegove smrti. Vino iz Kane bilo je simbol Isusove krvi. Sveti Irenej izlaže tu veličanstvenu misao ovako: "Ocu

je sve unaprijed poznato, a po Sinu se tada ispunjava, točno kao što se pristoji, posve naravno i u pravi čas. Kad je tada Marija željela ubrzati čudesni znak vina i prije vremena sudjelovati u tom vremenskom skraćenju, ublažio je Gospodin njezinu žurbu kojom je htjela prenagliti dolazak njegova časa i rekao joj: Što imamo s tim ti i ja, ženo? Moj čas još nije došao. – On je čekao čas koji je Ocu unaprijed poznat."[23]

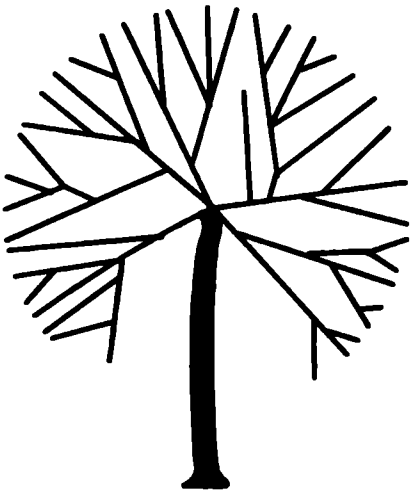

[23] IRENEJ, *Advrsus haereses*, III, 16,7.

III.

ČETIRI ŽALOSTI TIJEKOM ISUSOVE MUKE

Izvanjski rastanak majke od svoga Sina postat će još bolnijim u danima njegove teške muke i umiranja.

4. Križ ni put

Četvrta bol. – Na križnom putu dijeli Marija muku svoga sina. Pilat je Isusa predao Židovima. Rimski su ga vojnici šćepali želeći ga razapeti na križ. Osuđenik je po običaju morao sâm nositi svoj križ[24]. Za Isusa nije učinjena iznimka. "Oni nato uzmu Isusa. A on, noseći svoj križ, uziđe na mjesto zvano Lubanja, hebrejski Golgota" (Iv 19,17). Ali ubrzo su vidjeli kako Isusu prijeti opasnost da zbog svoje velike slabosti klone pod teretom. Već su bili izvan grada..." Dok su ga vodili, uhvatiše nekoga Šimuna Cirenca, koji je dolazio iz polja, te na njega staviše križ da ga nosi za Isusom" (Lk 23,26). Isus nije dakle više nosio križ. Koračao je na čelu duge povorke putem prema Kalvariji. Luka izvješćuje: "Za njim je išlo mnoštvo naroda i žena koje plakahu

[24] Usp. M. – J. LAGRANGE, *Evangile selon saint Jean*, str. 489.

Isus na križnom putu susreće svoju majku *(Albrecht Dürer)*

i naricahu za njim. Isus se okrene prema njima, te reče: "Kćeri jeruzalemske, ne plačite nada mnom, nego nad sobom i nad djecom svojom"! (Lk 23,27-28). Razmotrimo sada četvrtu žalost[25].

Među miljom muškaraca i žena koji su se sjatili oko Isusa iz mržnje i želje da ga ponižavaju i da mu se izruguju, nalazile su se međutim i žene koje su ga poznavale, voljele i suosjećale s njim. Među njima je bila i Marija. Ona se nije pokušala, kao prije u Kafarnaumu, probiti naprijed, kako bi zaštitila svoga Sina. Sada je njezin materinski osjećaj ljubavi bio već posve slomljen. Posve se predala žrtvovanju. Njezin zadatak nije bio da se probije naprijed, kako bi Isusa utješila. Njezin se zadatak sastojao u tome da ne ometa strašnu osamljenost koju je Isus morao trpjeti, kako bi djelovao za spas svijeta. Marija je nadalje trebala dijeliti s njim tu beskrajnu osamljenost. Stoga ona plače, skrivena među drugim ženama. Kad je Isus počeo govoriti, znala je unaprijed da njoj neće reći ni riječi. Obratio se kćerima jeruzalemskim. Nije dopustio da one plaču nad njim. Nije želio nikakvu utjehu. Rekao im je da plaču nad sobom i nad svojom djecom. Ali ni Marija koja je plakala među njima nije trebala plakati nad svojim Sinom. Trebala je plakati nad djecom drugih žena, nad djecom onih ljudi koji su njezina Sina vodili u smrt. Bila je spremna to činiti. Odavna je bila na sve spremna. Ali ka-

[25] Usp. Rimski brevijar, 15. rujna, responzorij nakon četvrtog čitanja matutina: - Kad je Isus nosio svoj križ, za njim je išlo mnoštvo naroda i žena koje za njim plakahu i naricahu. - Kćeri jeruzalemske, plačite nad sobom i nad djecom svojom. Za njim je...

kva joj je nova teška bol bila nametnuta i kako je okrutno bio gušen njezin prirodni majčinski osjećaj!

A kako je istodobno bio uzvišen njezin zadatak! Ona je plakala nad grijesima ljudi. Nije trpjela za sebe, već za spas svijeta. Njezino trpljenje, usko povezano s trpljenjem Spasitelja, to je trpljenje suotkupiteljice. Iz osobnog je iskustva bila svjesna toga kakvi se bezdani patnje moraju pretrpjeti da bi se ljudi očuvali od strašnog kaznenog suda koji im prijeti. Isus nam daje munjevito viđenje kaznenog suda. Da bi očitovao značenje svoga trpljenja, odgurnuo je na neko vrijeme zastor sadašnjosti i riječju koja zvuči poput prijeko potrebne opomene njegove ljubavi, otkrio beskonačne zahtjeve božanske pravednosti: "Jer evo, dolazi vrijeme kada će se reći: Blago nerotkinjama! Blago utrobama koje nisu rađale i sisama koje nisu dojile! – Tada će se doviknuti gorama: Padnite na nas, -a brežuljcima: Pokrijete nas! Ako se dakle tako radi sa zelenim drvetom, što će biti sa suhim"? (Lk 23,29-31). Ako božanska pravednost već nedužnima nameće takve muke, kakva će tek biti sudbina krivaca? Ako je Bog odlučan da čak zelenim drvetom pali vatru, kako bi tada moglo ostati pošteđeno suho drvo?

Marija poznaje tajanstvenu neizmjernost spasenja. Ona s jedne strane zna za čitavu mjeru grijeha svijeta, a s druge strane za dubinu beskrajnog dostojanstva boli koja predstavlja cijenu njezine pokore. Na tragovima svoga Sina silazi čitavim svojim bićem, svojim srcem i svojim tijelom doblje nego ikada u bezdan otkupiteljske patnje.

Marija pod križem (*Quentin Massys*, 1465.-1530.)

5. Razapinjanje

Peta žalost. – Smrt će još više raskinuti tajanstvenu, duboku vezu između Marije i njezina Sina". Kada dođoše na mjesto zvano Lubanja, tu razapeše njega... (Lk 23,33). Kod Isusova križa stajale su njegova majka i sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija iz Magdale" (Iv 19,25). U podnožju križa doživjela je Marija razapinjanje svoga Sina[26]. To je žalost[27]. Marija je stajala pod križem, ali snaga je nije izdala[28]. Svete je žene nisu trebale podupirati[29]. Ona je štoviše ta koja je u taj čas snagom svoje ljubavi, koja je snažna poput smrti, poduprla čitavu Crkvu.

Marija je stajala kod križa, a ipak nije pokušala križ zagrliti. Ostala je na odstojanju. Čak je u posljednjim Isusovim trenucima morala ostati odvojena od svoga Sina. Na njegov uzvik: "Žedan sam" nije ona, već je neki vojnik umočio spužvu u ocat, nataknuo je na izopovu stabljiku i primaknuo Isusovim ustima[30].

---

[26] "Ona nije toliko uz svoga Sina tjelesnom blizinom koliko zajedništvom boli" (BOSSUET, *Sermon pour la fête de la Compassion de la Sainte Vierge*, 1658. ili 1659.).

[27] Usp. Rimski brevijar, 15. rujna, responzorij nakon petog čitanja matutina: - Kada dođoše na mjesto zvano Kalvarija, tu razapeše njega. Kod Isusova križa stajala je njegova majka. - Tada mač boli probode svetu joj dušu. Kod križa...

[28] Vidi Dodatak, str. 74.

[29] Protivno načinu prikazivanja u talijanskih umjetnika 15. stoljeća, katkad čak i u fra Angelica koji je u svome štovanju Majke Božje bio veoma vidovit.

[30] Usp. Iv 19, 28-29.

Žalosna Majka (*Luis Morales*, 1509.-1586.)

Uistinu se čini da je ona sada sve dala i ništa više nije nazivala svojim što bi joj se moglo oteti. A ipak joj je bio nametnut jedan još bolniji rastanak. Isus nije želio da ona izgubi svoga Sina tek u trenutku njegove smrti. Još dok je živio, slomio joj je po posljednji put srce prepuno ljubavi koje je u najplemenitijoj čistoći i samozatajnosti kucalo za njega. Želio je umrijeti i siromašan i bez majke. Ona je sada morala biti spremna pokloniti svoju materinsku ljubav nekom drugom". Kad Isus opazi majku i blizu nje učenika kojega je osobito ljubio, reče majci svojoj: Ženo, evo ti sina! - Zatim reče učeniku: "Evo ti majke"! (Iv 19,26). Te su riječi imale za Ivana usrećujući zvuk, ali su u Mariji izazvale zaprepaštenje. Ona je dakako voljela učenika koga je Isus toliko volio. Ali kakva je to bila zamjena! Sveti Bernard kaže: "Ivan ti je dan umjesto Isusa, sluga za gospodara[31], sin Zabedejev za Sina Božjega, običan čovjek za istinskog Boga"![32] "Te su riječi neizrecivo uznemirile Marijinu dušu"[33]. "Bilo je to gore od uboda mača, to joj je uistinu probolo dušu i tjeralo na rastavljanje duše i duha... Ne čudite se, braćo, kad se Marija zbog svojih duševnih boli naziva mučenicom"[34].

---

[31] Te se riječi nalaze već u sv. Anzelma. Usp. Dom A. WILMART, O. S. B., *Auteurs spirituels et textes dévots du moyen âge latin*. Pariz 1932., str. 506.

[32] S.BERNHARD, *Sermo de duodecim praerogativis B. V. Mariae*. Migne P. L., svezak 183, stupac 438.

[33] BOSSUET, *Panégyrique de l'Apôtre saint Jean*, 27. prosinca 1658.

[34] S. BERHNARD, n.n.m.

A ipak je Marija uspravno stajala kod križa. Ona je još bila tamo kad su vojnici prebili noge dvojici razapetih s Isusom, a zatim došli k njemu. "Kad dođoše k Isusu i vidješe da je već mrtav, njemu ne prebiše golijeni, nego jedan od vojnika kopljem probode bok, pa odmah poteče krv i voda" (Iv 19,33-34). Tako su se svršile muke Spasitelja. Time je otkupljenje bilo ispunjeno. Ali bolima suotkupiteljice nije još došao kraj; one su morale dalje trajati do dana kad će se pod pritiskom neprestano rastuće ljubavi, njezina duša najzad rastati od tijela. Ona je osjećala udarac koplja u najvećim dubinama svoga bića. Tu je bio postignut cilj žalosti.

6. Skidanje s križa

Šesta žalost. – "Kad nastupi večer, dođe neki bogat čovjek iz Arimateje, imenom Josip, koji sam bijaše učenik Isusov. On ode k Pilatu i zatraži tijelo Isusovo. Tada Pilat naredi da mu se preda" (Mt 27, 57-58). Luka (usp. Lk 23,53) i Ivan (usp. Iv 19,38) kažu izrijekom da je Josip iz Arimateje osobno skinuo Isusa s križa. Nema sumnje da je Marija u podnožju križa primila na ruke mrtvo tijelo svoga Sina[35]. Crkva može dakle u liturgiji dodati da je Marija primila mrtvo tijelo svoga Sina i držala ga u naručju. Ona uspoređuje Žalosnu Djevicu sa Šunamkom (usp. 2Kr. 4,20) koja je isto tako držala na koljenima mrtvo dijete koje joj je bilo čudesno obećano

[35] Usp. M.-J. LAGRANGE, L'Evangile de Jésus Christ, str. 577.

Marija pod križem (*Mathias Grünewald*, 1460.-1516.)

po proroku Elizeju[36]. Tako Crkva s nekoliko skromnih riječi podsjeća na sliku Žalosne Majke koja je tako duboko ganula kršćansku pobožnost, a umjetnike na izmaku Srednjeg vijeka nadahnula da načine dirljive prikaze.

Isus se napokon dao zagrliti od svoje majke; ona ga je privila na svoje srce kao onih davno prošlih dana. U njoj su se ponovno probudile sve one sretne uspomene iz ranog Spasiteljeva djetinjstva. Ali njezina je bol postala samo još gorčom. Ako se Isus sada prepustio njezinu zagrljaju, to se na žalost dogodilo zato što ga više nitko i ništa nije moglo utješiti. Sâm i bez pomoći ikojeg ljudskog bića ispio je kalež muke i smrti. Njezine su ruke s bezgraničnom nježnošću i poštovanjem obujmile njegovo sveto tijelo koje je unatoč svom rastanku od duše ostalo izravno sjedinjeno s drugom Božjom osobom. Promatrala je njegove rane za koje je svaka njega bila prekasna. "Od pete do glave nigdje zdrava mjesta, već ozljede, modrice, otvorene rane... (Iz 1,6). Zapravo, pripadao joj je samo kratko vrijeme.

7. Polaganje u grob

Sedma žalost. – U Mariji se unatoč svemu nije javio otpor prema onima koji su tražili da uzmu nje-

[36] Usp. Rimski brevijar, 15. rujna, responzorij nakon šestog čitanja matutina: - Josip iz Arimateje "zatraži tijelo Isusovo kad je bilo skinuto s križa" tada ga njegova majka uze na ruke. – Puna žalosti držala je Sunamka svog mrtvog Sina na svom krilu i na svojim koljenima. – On zatraži... Slava budi... Tada ga...

govo tijelo, kako bi ga sahranili. Josip iz Arimateje kupio je mrtvački pokrov (usp. Mk 15,46). Pridružio mu se i Nikodem. "Tada uzeše Isusovo tijelo te ga, prema židovskom običaju sahranjivanja, obaviše platnom s mirodijama. A na mjestu gdje je bio razapet bijaše vrt i uz vrtu nov grob, u koji još nitko ne bijaše položen. Tu, dakle zbog židovske Priprave, kako grob bijaše blizu, položiše Isusa" (Iv 19,40-42).

Rastanak od svoga Sina izazvao je u Mariji novu bol[37]. Odsada ga nikada više neće vidjeti u onom ljudskom liku spremnom da trpi, što ga je dobio po njoj i koji je tako duboko voljela. I tu je posljednju bol podnijela, a da je nije izdala snaga[38]. Sada je za nju počeo novi život. Odsada ju je zapao zadatak da bude u srcu Crkve, u njezinoj borbi kako bi je podupirala svojim nijemim promatranjem i svojom nijemom ljubavlju. Aktivno je djelovanje ostalo prepušteno drugima. Evanđelja pripovijedaju o Mariji Magdaleni i o drugoj Mariji; nakon što se Josip iz Arimateje udaljio, ostale su one tamo još neko vrijeme sjedeći nasuprot grobu (usp. Mt 27,60-61), dok su se druge žene vratile u grad, kako bi pripemile miomiris i pomast (usp. Lk 23,56). Jer Isusovo se

---

[37] Usp. Rim brevijar, 15. rujna, responzorij nakon sedmoga čitanja matutina: - Kako ti je bilo pri srcu, o Žalosna Majko, kad Josip zavi tvoga Sina u platno i položi u grob? - Pogledajte i vidite je li bol ravna mojoj. Kad Josip...

[38] Na umjetničkim pirkazima Isusova polganja u grob nastalim u 15. st., osobito u Francuskoj, pojavljuje se Marija toliko skrhana da je Josip pridržava (Usp. EMILE MALE: *L'art religieux de la fin du moyen âge en France*, str. 132-140).

Majka žalosna (*Dirck Bouts*, 1410.-1475.)

pomazanje moralo brzo obaviti. One se još jednom spominju u uskršnje jutro, a isto tako i Ivan kome je Marija postala majkom i još mnogi drugi. Marija se više ne spominje. Njezin se život odigravao posve u nutrini duše. Nekoć je slušala prve Isusove riječi i sačuvala ih duboko u svom srcu. A sada je čula njegove posljednje riječi, njegovih sedam posljednjih riječi; sjećanje na njih dovoljno će ispuniti čitavo vrijeme što ga još ima provesti na zemlji. Ona je znala da je djelo osobna, utjelovljena Krista dovršeno i da je počelo djelo potpuna, tajanstvena Krista, Crkve. Tijekom Isusova javnog djelovanja nije Marija propovijedala, već je molila, voljela i trpjela; isto tako nije ni sada trebala propovijedati, budući da je On utemeljio Crkvu u svojoj krvi. Njezin je zadatak trebao biti da moli, voli i trpi za Crkvu. Kad Sveto pismo još jednom spominje Mariju, pokazuje nam je združenu u molitvi s apostolima, Isusovim rođacima i čitavom kršćanskom zajednicom: "Svi su ovi bili jednodušno ustrajni u molitvi zajedno s nekim ženama, Isusovom majkom Marijom i braćom njegovom" (Dj 1,14). Kad je Josip iz Arimateje navečer poslije Isusova polaganja u grob otišao i kad je već svitala subota u Jeruzalemu (usp. Lk 23,54), postala je Marija svjesnom da na ovom svijetu nema više ni jednog čovjeka u koga bi mogla naći utočište i spoznala koliko je golem teret što joj ga je nametnuo Isus kad ju je odredio *za našu Majku.* To je bila sedma žalost. "Svi vi što putem prolazite, pogledajte i vidite ima li boli kakva je bol kojom sam ja pogođena" (Tuž 1,12). A ti, brate, za koga je ona pla-

kala, "nikada ne zaboravi u dubini svoga srca uzdahe svoje Majke, kako bi ti u obilju pripali samilost i blagosov ovih neusporedivih dana"[39].

ZAVRŠNA RIJEČ

"A tebi će samoj mač probosti dušu". Od prve do sedme žalosti prodirao je mač proročen po Šimunu sve dublje u Marijino srce. Tako je po vlastitom iskustvu upoznavala uvijek nove boli. Sada je bila još neutješnija od kćeri jeruzalemske u tužaljci proroka: "S čime da te prispodbim? Na koga si nalik, kćeri jeruzalemska? S kim da te usporedim, kako utješim, djevice, Kćeri sionska? Jer kao more tvoja je nesreća neizmjerna. Tko će te iscijeliti"?[40] Ona je međutim ostala jaka u svojoj boli. Ni dušu joj ni nježno tijelo nije ni na trenutak obuzela slabost. Iako nije pretrpjela mučeništvo u najstrožem smislu[41], ipak njezina ljubav i požrtvovnost nadmašuju na neusporediv način ljubav i požrtvovnost mučenika. A njezina je bol isto tako veća od boli mučenika: ona je više od njih nosila pregolem teret grijeha svijeta. Ona je mučenica u višem smislu, iako to nije u pravom smislu. Djevice nadmašuje neokaljanošću, a

[39] Rimski brevijar, 15. rujna, responzorij nakon osmog čitanja matutina.
[40] Tužaljke 2,13 – To mjesto iz Biblije čini središnju misao pohvala od 15. rujna.
[41] Usp. TOMA AKVINSKI, *Summa theologica*, Suppl. Qu. 96, art. 6, ad 4.

Krist na križu, pod križem Marija i Ivan
(*Lukas Cranach*, st. (1472.-1553.)

mučenike hrabrošću. Tako može Crkva 15. rujna u posljednjem responzoriju matutina pjevati:

Zdravo budi, plemenita Gospodarice,
Prva ružo svih mučenika,
Ljiljanu u zboru djevica...

A pričesna pjesma svečane mise slavi Žalosnu Majku poklikom: "Blažene boli presvete Djevice Marije koja je pod križem Gospodina bez smrti zaslužila slavu mučenika"!

Tko nas je mogao bolje od Žalosne Djevice uvesti u beskrajnu tajnu Spasiteljevih muka? O, kad bismo mogli tu tajnu prije svoje smrti makar samo približno tako dokučiti kao što ju je Ona dokučila! Barem ćemo težiti za tim. Molimo s Crkvom za tu milost: "O Bože, pri tvojoj je muci probo mač boli, kao što je prorekao Šimun, najdobrostivije srce presvete Djevice i Majke Marije; daj nama koji u pobožnim mislima štujemo njezine boli, milost da iskusimo blažen učinak Tvojih muka"[42].

U "Živom plamenu ljubavi"[43] naziva sveti Ivan od Križa probadanje srca čudesnom milošću što je dana tek malom broju duša, duša koje ostaju do kraja odane ljubavi, osobito onima čiji duh i čiju učinkovitu snagu nasljeđuje niz duhovnih sinova. Jer Bog - tako kaže mistični učitelj- poklanja osnivačima redova nandaravna blaga i snage koji mogu nadahnuti

[42] Iz mise od 15. rujna.
[43] *Obras de San Juan de la Cruz*, Silverio de Santa Teresa. Svezak IV. 83 (i str. 138).

čitav niz njihovih učenika. Njihovo srce mora biti takoreći probodeno, kako bi iz njega mogle izvirati rijeke milosti i izlijevati se na druge.

Probadanje Marijina srca je tajna ljubavi i boli koja je još uzvišenija i još blistavija od osobite milosti stigma, koja je pripala svetom Franji i svetoj Tereziji. Pod križem prima Marija u svom srcu, koje se otvara svijetu, nadnaravnu ljubav koja je toliko snažna, toliko žarka, toliko nježna i tako raširena diljem svijeta, da može obuhvatiti bez iznimke sve one koje joj je Isus povjerio kao djecu, do granice zemlje i do savršetka vremena.

Tako je probadanje Marijina srca postalo u višoj mjeri od svih drugih slično probadanju Isusova srca koje je za svijet jedini izvor otkupljenja.

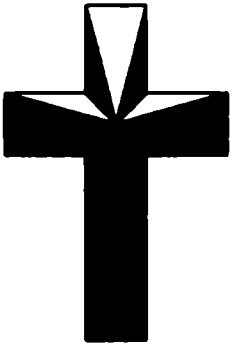

DODATAK

ŽALOSNA MAJKA

1. O ikonografiji

U svojoj studiji o prikazivanju Žalosne Majke Božje u srednjevjekovnoj umjetnosti upućuje Emile Male[44] na francuski rukopis s kraja 14. stoljeća u kome vjeruje da je našao prve tragove štovanja Sedam Marijinih žalosti. Tada je već odavna bio uvriježen običaj štovanja radosti Naše Premile Gospe. U početcima još nije bilo utvrđeno oslovljavanje Sedam žalosti. Ali već se veoma rano može dokazati konačno nabrajanje (koje nije međutim moglo posve potisnuti sva druga): 1. Šimuovo proročanstvo; 2. bijeg u Egipat; 3. nestanak dječaka Isusa; 4. susret na križnom putu; 5. razapinjanje na križ; 6. skidanje s križa; 7. polaganje u grob. Već jedna minijaturna slika iz toga doba prikazuje Mariju s mačem u grudima.

Svršetkom 15. stoljeća vidi se na nekim umjetničkim djelima sedam mačeva "koji su zabodeni u Marijine grudi i tako je obavijaju strašnom aureolom"[45]. Iako umjetnička vrijednost tog načina prikazivanja može biti sporna, Crkva ga nije odbacila[46].

---

[44] *L'art religieux à fin du moyen âge.* Pariz 1922., str. 22

[45] Isto.

[46] Usp. BENEDIKT XIV., *De festis Domino Nostri Jesu Christi, Beatae Mariae Virginis et quorumdam sanctorum,* lib. II cap. 4, fin.- "Ta rea-

Skidanje s križa (*Rogier von der Weyden* 1400.-1480.)

---

lističnа slika nije posve nestala ni u 17. stoljeću. Primjeri za to nalaze se još u Italiji i Španjolskoj". *(EMILE MALE, L'art religieux après le Concile de Trente.* Pariz 1932., str. 291).

2. O povijesti

Na izmaku 15. stoljeća snažno se u Flandriji širilo tiskanje Sedam žalosti i pobožnosti vezane uz njih. Johan von Coudenberghe, tajnik Karla V., osnovao je tamo bratstva Naše Premile Gospe od Sedam žalosti. On je preuzeo već općevažeći redoslijed Sedam žalosti. Od njega saznajemo kako su Marijini štovatelji onih kobnih godina običavli pri razmatranju svake pojedine žalosti moliti Očenaš i Zdravomariju i kako se Majka Božja, čije su se žalosti preobrazile u radosti, usrdno molili da njihovu tugu pretvori u vedrinu[47].

Dom A. Wilmort istraživao je pobožnosti posvećene Žalosti Majci s literarnog gledišta[48]. On dokazuje da su pobožnosti vezane uz Marijine radosti nastale prije onih koje su posvećene njezinim žalostima. One sežu unatrag do 11. stoljeća, a u Srednjem su vijeku bile voma omiljene i dale povod za bogate književne radove. One još i danas žive u ponešto promijenjenom obliku u pobožnostima u čast radosnoj i slavnoj tajni krunice. Uz pet ili sedam radosti presvete Djevice odgovaralo je uskoro pet ili sedam njezinih žalosti. Wilmart vjeruje da je prve početke pobožnosti štovanja Žalosne Majke našao u svetog Anzelma u 11 stoljeću. On prati daljnji razvoj

---

[47] Usp H. DELEHAYE, S. J., *La Vierge aux Sept glaives*, u: *Analecta Bollandiana*, 1893., str. 344.

[48] Usp. A. WILMART, *Auturs spirituels et textes dévots du moyen âge latin*. XVIII: *Les méditations d'Etienne de Salley sur les Joies de la Vierge Marie*, str. 317, i pogl. XXIII: *Prières de Compassion*, str. 505.

u 12. stoljeću, kao i u 13. stoljeću u svetog Bonaventure, te u Franjevačkoj školi.

Zatim podastire četiri vrste tekstova koji očituju osobita nastojanja 14. stoljeća, kako bi se toj pobožnosti dalo novo literarno obličje. Te molitve i razmatranja sjećaju se Sedam žalosti, sedam "sati" *supatništva*, sedam Marijinih *tuga* tijekom Isusovih muka i sedam *mačeva* koji su joj proboli srce.

Pravo doba cvjetanja pobožnosti u slavu Žalosne Majke bilo je ipak prije svega 15. stoljeće.

3. Liturgijsko slavlje

Isprva se blagdan Sedam Marijinih žalosti svetkovao samo u pojedinim crkvenim župama ili biskupijama i to pod najrazličitijim nazivima: "Compassio" (supatništvo), Marijino jadikovanje, probadanje ili mučeništvo srca Marijina, Naša Premila Gospa od Sedam žalosti, Marija Žalosna Majka (Notre-Dame de la Pitié) i čak Naša Premila Gospa od nemoći (Notre-Dame du Spasme ili Notre-Dame de la Pâmoison). 14. travnja 1423. godine propisala je sinoda provincije Köln blagdan Marijina supatništva uz davanje oprosta, kako bi se činila pokora za nečasnosti, bestidnosti husita. 22. travnja 1727. god. proširio je papa Benedikt XIII. *Blagdan Sedam žalosti* presvete Djevice Marije na čitavu zapadnu Crkvu. On se svetkuje u petak poslije nedjelje muke.

Godine 1667. bilo je redu servita dopušteno da svetkuje uspomenu na Sedam Marijinih žalosti po

Kristovo polaganje u grob (*Johann Koerbecke*, 1446.-1491.)

drugi put u godini. Dekretom pape Pia VII. Od 18. rujna 1814. god. bio je taj drugi blagdan proširen na čitavu Crkvu u znak zahvalnosti za njegov povratak iz Napoleonova zarobljeništva[49]. Taj jesenski blagdan koji je prvotno bio utvrđen za treću nedjelju u rujnu, bio je 1913. god. od pape Pija X. pomaknut na 15. rujna, osmi dan od Marijina rođendana. U časoslavu tog drugog blagdana navodi se Sedam žalosti pojedinačno. Misni je obrazac jednak za oba blagdana.

Naposljetku bih još želio spomenuti kako je u servita nastao običaj da se Žalosna Majka prikazuje ogrnuta crnim plaštom (crna je boja njihove redovničke odjeće). 21. veljače 1643. bilo je prijeporno pitanje podastrijeto Kongregaciji za crkvene obrede. Mišljenja su bila podijeljena i otezalo se s odgovorom. Neki konzultori naglašavaju međutim kako se ne priliči odjenuti Mariju u crninu, jer je ona svoje boli nosila drukčije od ostalih žena[50].

Dekretom od 21. ožujka 1744. bilo je ipak dopušteno da se navečer na Veliki četvrtak postavi u crkvama kip blažene Djevice s Kristovim tijelom u krilu, koja je zastrta koprenom[51].

---

[49] Usp. *Decreta authentica Congregationis Sacrorum Rituum.* Rim 1900., sv. III, str. 281, br. 3851.

[50] Usp. *Decreta authentica Congregationis Sacrorum Rituum.* Rim 1900., sv. I., str. 177, br. 824.

[51] Ibid., sv. II., str. 85, br. 2375, ad 4.

MARIJA SUOTKUPITELJICA

1. "Ako tko dođe k meni, a više voli svoga oca, majku, ženu, djecu, braću i sestre, pa čak i svoj vlastiti život, ne može biti moj učenik" (Lk 14,26). Odricanje što ga Isus zahtijeva od nas, tiče se bez sumnje najprije svega onoga što bi moglo biti nedopušteno u ljubavi između rođaka; a to može ići dalje nego što se obično pretpostavlja. Zatim on traži odricanje od svega nesavršenog. Sveci su osobito bistrovidi za svaku nesavršenost. Zato su oni poslušali te riječi sa spremnošću da ih ispune, koja nas gotovo plaši.

Temeljita su tumačenja pokazala kako se pouke Evanđelja i svetaca koji ne podnose ni najmanja slabljenja, nikako ne odnose na *bit* ljubavi, kao da bismo osjećaje dječjeg strahopoštovanja morali iskorijeniti i postati tvrda srca i ravnodušni. One se odnose na *vlastito posjedovanje* tih osjećaja. Svoje srce moramo neograničeno staviti na raspolaganje Bogu. Vlada li Bog našim osobnim osjećajima, on će nam sâm dati dječju ljubav prema roditeljima i rođacima. "Između jednog i drugog načina tog dvostrukog obamiranja osjećaja postoji neizmjerna razlika koja odvaja nadčovječno od nečovječnog"[52].

Marija je od početka poklanjala Bogu svaki treptaj, svaki osjećaj svoga srca. Ona se u trenutku bez

---

[52] JACQUES MARITAIN, predgovor za : P. Bruno de Jésus-Marie, *Saint Jean de la Croix*, str. 19; citirano u : *Les degrés du savoir*, str. 904.

ograničenja odrekla *vlastitog posjedovanja* svoje materinske ljubavi. Sve bolnija odricanja što su se od nje zahtijevala nisu imala svrhu da je zbog njezine nesavršenosti učine boljom; ta u njoj nije bilo ni najmanjeg znaka nesavršenosti. Ta odricanja što su se od nje tražila imala su jedino svrhu dati joj da sudjeluje u otkupiteljskim mukama svoga Sina.

Isusove muke nisu bile namijenjene njegovu vlastitom pročišćenju, već spasenju svijeta; one nisu trebale njega učiniti boljim, već izbaviti svijet.

Kao što patnje njezina Sina nisu trebale biti pročišćujuće za njega sama, tako to nisu trebale biti ni boli bezgrešne Djevice za nju samu. Ali Marija je mogla svoje boli zadržati s mukama što ih je Isus morao podijeti za spas svijeta. Ona je u tom smislu bila suotkupiteljica.

2. Istaknimo ujedno sličnost i različitost spasonosna trpljenja u Isusa i u Marije. Prije sega bi se trebalo upozoriti na to da Isusove muke nisu mogle umnožiti milost u njegovoj duši, dok je Marija svojim bolima zaslužila postepen porast ljubavi. Ali posebno želimo uputiti na to da Isusove i Marijine muke nisu bile u jednakoj mjeri spasonosne za svijet.

Isusove su muke bile muke onoga koga je Bog odredio za jedinog glavara ljudskog roda. Stoga su one bile *primarne* i *vlastitom snagom* spasonosne. Nadalje su radi neizmjerna dostujanstva Isusove osobe imale neizmjernu vrijednost; one su bile spasonosne po najstrožim zahtjevima pravednosti i predstavljale preoblinu pokoru za grijehe svih ljudi svih vremena.

Muke Djevice Marije imaju naportiv samo *ograničenu vrijednost*. One zahvaljuju osim toga čitav svoj spasnosni učinak Isusovim mukama. Bile su dakle samo *sekundarne* i spasonosne *prenijetom* (dobivenom) snagom. Isus je naime toliko volio svoju majku, toliko ju oblikovao po svom uzoru, da je njezinim materinskim bolima želio dati izvjesni udio u dostojanstvu svojih vlastitih muka: one su po njegovoj volji trebale biti pridodane njegovim vlastitim, kako bi se dala dovoljna zadovoljština za zloću svih ljudi. Isto tako, iako u slabijoj mjeri, postupa Bog s viskokim svecima koje poziva na pokoru trpljenjem za grijehe ljudi. Sveti je Pavao bio, kao što sam priznaje, pun radosti usred muke koju je podnosio za Kološane i tako, po njegovim riječima, u svom tijelu dopunio "što nedostaje Kristovim mukama za tijelo njegovo, koje je Crkva" (Kol 1,24).

Marijino se trpljenje združuje dakle s Kristovim mukama, kako bi se *činila pokora* za grijehe svijeta

3. Time nije međutim sve rečeno, Marijine se patnje združuju osim toga s Kristovim mukama, da bi se tako *zaslužilo* spasenje za čitav svijet.

Što se shvaća pod zaslugom? Ako čovjek uz Božji poticaj slobodno djeluje i postigne cilj što mu ga je Bog postavio iz čiste dobrote, tada se govori o zasluzi.[53] S obzirom na *Božji poticaj* koji stavlja čovjeka u pravilan odnos prema njegovu cilju, govori se o zasluzi s pravilnim zahtjevom; a s obzirom na odobrenje *slobodne volje* uz *poticaj milosti*, čini se

[53] Usp. TOMA AKVINSKI, Summa theologica, Ia IIae, qu. 114, art.1

pravednim da Bog čovjeku koji odgovori na božanski poticaj, pokloni svoju naklonost koja počiva na darežljivosti i prijateljstvu[54].

Prema tome, ako čovjek uz poticaj milosti trpi za pravdu, tada će, s obzirom na utjecaj milosti, postati dostojnim vječnog spasenja[55]; a s obzirom na odobrenje slobodne volje, pošteno je da Bog osim toga dobrohotno i prijateljski ispuni njegove opravdane želje, na primjer obraćanje voljenih bližnjih,dakako ako se oni ne opiru božanskoj milosti[56].

Isto tako možemo tvrditi: kad je Djevica Marija uz poticaj ljubavi trpjela zbog Kristovih muka, postala je,s obzirom na poticaj milosti, osobno dostojnom vječnog spasenja; a s obzirom na odobrenje njezine slobodne volje, bilo je osim toga pošteno i pravedno da Bog iz darežljivosti ispuni njezinu najdublju želju, koja se točno podudarala sa željom njezina Sina, naime da izbavi svijet. Tako je dakle točno da je ona sudjelovala, kako bi nam zaslužila milost spasenja u tom smislu.

Ali Kristove su zasluge za nas daleko više vrste. On je bio određen da bude glava velikog tijela što ga čini ljudski rod. Sve što je on izvršio uz trajni poticaj ljubavi, učinilo ga je dostojnim da po pravu postigne spasenje za sve koji su pozvani da budu udovi njegova tijela, to znači za sve ljude. Da nam budu poklonjene zasluge Spasitelja dovoljno je da se ne opi-

[54] ibid., art.3.
[55] ibid., IIIa, qu 48, art.1.
[56] Usp. TOMA AKVINSKI, Summa theologica, Ia Iiae, qu 114, art. 6.

remo milosti koju nam daruje Bog, kako bi nas pridružio mističnom Kristovu tijelu.

4. Lijep počasni naziv "suotkupiteljica", kao i "posrednica svih milosti", koji iz toga proizlazi, dali su presvetoj Djevici pape novoga vijeka. U okružnici *Ad diem illum* od 2. veljače 1904. piše Pio X.: "Marija je svojim sudjelovanjem u Kristovim mukama i negovoj volji zaslužila da je bila s pravom nazvana obnoviteljicom izgubljenog ljudskog roda, a zbog toga i posrednicom svih milosti koje nam je Krist zaslužio svojom smrću i svojom krvlju ... Budući da Marija nadmašuje po svetosti i dubokoj vezi s Kristom sve druge stvorove i budući da je ona po njemu samom potaknula da sudjeluje u djelu otkupljenja, zaslužila nam je po zahtjevu prava i tako je ona najčasnija suradnica pri darivanju milosti". A Benedikt XV. piše 22. ožujka 1918. god.: "Kad je njezin Sin trpio i umro, ona je tako reći s njim pretrpjela muke i smrt. Da bi spasila ljude i dala zadovoljštinu Božjoj pravednosti, odrekla se svojih majčinskih prava nad svojim Sinom i, koliko je to mogla, žrtvovala svoga sina. Prema tome, može se s punim pravom tvrditi da je ona s Kristom izbavila ljudski rod". Dok Pio XI. kaže 2. veljače 1923. god.: "Žalosna Majka sudjelovala je u djelu otkupljenja". Sama riječ "suotkupiteljica" pojavljuje se u dvije okružnice Svetog oficija od 26. lipnja 1913. i od 22. siječnja 1914.[57].

[57] Sve navedene tekstove vidi u: DENZINGER, br. 3034.

Pietà (*Pierre Ardieu*, 1649.-1745.)

Marija je već unaprijed rekla Da tajni križa kad je anđelu izgovorila svoj "fiat". Lav XIII. je u svojim objašnjenjima o posve slobodnom pristanku citirao velike riječi svetog Tome Akvinskog: "U trenutku navještenja očekivao je Bog pristanak Djevice kao zastupnice čitavog ljudskog roda".[58] A papa dodaje tome: od onog neizmjernog obilja milosti i istine što ga je donio Gospodin, ne daje nam se po Božjoj volji ništa osim po Mariji. On je naziva našom posrednicom u posrednika[59].

Očito je tajna otkupljenja u Crkvi usporediva s velikim drvetom kršćanskog nauka iz kojeg uvijek iznova niče novo lišće.

[58] *Summa thenologica* IIIa, qu 30, art. 1.
[59] Vidi: DENZINGER, br. 3033.

MARIJA U NEMOĆI

Jednom pismenom molbom upućenom iz krugova vjernika papi Juliju II. tražilo se odobrenje blagdana *De Spasmo Beatae Mariae Virginis* – Nemoći Blažene Djevice Marije-, kao i dopuštenje davanja oprosta na taj blagdan, koji se skupa s oktavom svetkovao od nedjelje muke do Cvjetnice. Papa je dao nalog kardinalu Kajteanu da ispita kanonsku prihvatljivost takvog blagdana i iznese stručni sud o tom zahtjevu.

Posjedujemo Kajetanov odgovor[60]. Bio je sastavljen u Rimu i nosi datum 17. srpnja 1506. godine. U čast glasovitom teologu ne treba se prešutjeti sljedeće: on se nekoliko godina kasnije prevario kad je prijepornom pitanju Bezgrješnog začeća zauzeo stav protiv vjerskog duha kršćana, jer je smatrao vjerojatnijim da je Marija bila začeta s istočnim grijehom. Ali stručnim sudom o kome ovdije govorimo učinio je sebe veoma zaslužnim u vezi s presvetom Djevicom i jasno očitovao svoju istinsku ljubav prema njoj[61].

On nije želio dopustiti da se govori o bilo kakovoj Marijinoj slabosti. Prvo, zato što je ona po svjedočanstvu svetog Ivana stajala uspravno pod križem;

---

[60] Usp. *Opuscula*, sv.III, trakt. 13.

[61] Čak i s obzirom na nauk o Marijinu Bezgrješnom začeću na mjestu je uputiti na njegovu zaslugu. Ako je naime i bio suzdržan što se tiče njegove vjerojatnosti, veoma je dobro znao kako se ono može uskladiti s dogmom općeg izbavljenja. Usp. *Opuscula*, sv. I, trakt. 1.

ta ona je znala poput svoga Sina podnijeti muke bez napadaja slabosti. Ako je točno da je bila puna milosti, tada moraju u nje biti isključene sve tjelesne slabosti koje su smetnja za obilje i savršenstvo milosti. Da se Marija onesvijestila, ne bi joj bilo moguće bolnim promatranjem muka ostati neprestano sjedinjenom sa svojim Sinom. Marijino je supatništvo doseglo neđutim u tom bolnom promatranju najviši i najčišći stupanj koji se može zamisliti. Poslije Kristovih muka bile su Marijine bez sumnje najdublje, ali one ipak nisu nikada spriječile potpunu vlast duše nad tijelom i nad osjećajima.

Kajetan je, uz ograničenje papinske odluke, zaključio kako nije prikladno blagdan Žalosne Majek nazivati blagdanom Marijine nemoći; smatrao je da se za njega mora izabrati drugi naziv i dodijeliti mu neki drugi dan u liturgijskom kalendaru.Crkva mu je dala za pravo i to potpuno u prvoj točki, budući da ona ne svetkuje blagdan pod tim nazivom; djelomično u drugoj točki, jer je ona prvi blagdan Sedam žalosti ograničila na petak poslije nedjelje muke.

U svom dijelu "O blagdanima našega Gospodina Isusa Krista, presvete Djevice Marije i nekih svetaca"[62] govori papa benedikt XIV. I o tom prvom blagdanu Sedam Marijinih žalosti, navodi s priznanjem Kajetanov rukopis protiv Marijine nemoći, te kori umjetnike i propovjednike koji su Marijine žalosti prikazivali suviše slično bolima ostalih žena ili

[62] Usp. BENEDIKT XIV., De festis Domini Nostri jesu Christi, beatae Mariae Virginis et quorumdam sanctorum, II. Knjiga, pogl. 4.

Žalosnu Majku prikazivali u beznadnom očaju. Papa podsjeća na divne riječi svetog Ambrozija o Mariji:"Ona je bila svjesna tajne da je rodila Sina koji je jednom trebao uskrsnuti".[63]

Jedino što možemo reći obuhvatit ćemo riječima svetog Tome Akvinskog u njegovu dopunjujućem tumačenju uz jednu izjavu svetog Bazilija [64]: Kad je Marija stajala pod križem i sjećala se veličanstvenih trenutaka iz prošlosti: poruke anđela gabrijela, objave božanskog začeća uzvišenije od svih riječi, začudna posvjedočenja Kristovih čudesa, tada su se u njoj uzburkali osjećaji, jer je s jedne strane gledala svoga Sina u najdubljem poniženju, a s druge se strane sjećala njegovih sjajnih trijumfa[65].

[63] AMBROZIJE, *De institutione virginis*, pogl. 7; sv.XVI.
[64] Vidi našu studiju: *Esquisse du développement du dogme marial*, 1954. str. 116-117.
[65] TOMA AKVINSKI, *Summa theologica*, IIIa, qu. 27, art. 4, ad2.

POGOVOR IZDAVAČA

STABAT MATER DOLOROSA

Upravo tijekom tiskanja ove knjižice bio je u crkvi Sv. Ivana u Schaffhausenu na Veliki petak 1974. godine izvođen glasovit "Stabat Mater Dolorosa" Antonina Dvoržaka pod ravnanjem glazbenog ravnatelja Johannesa Zentnera. Članovi muškog zbora Schaffhausen zamolili su nas za literaturu o toj temi i mogli smo im učiniti pristupačnim ovo djelo kardinala Journeta. Bila je to nezaboravna izvedba koja nas je navela na pomisao da na kraju ove knjige objavimo tekst te glasovite latinske sekvencije iz Srednjeg vijeka, za što je autor rado dao svoj pristanak. Stabat mater je bio u 14. stoljeću raširen širom čitave Europe, a 1727. godine preuzet je u Missale Romanum.

Još nekoliko riječi o uglazbljivanju "Stabat mater". Zanimljiva je povijest nastanka te kompozicije koja je nastala prije sto godina. U rujnu 1875. godine izgubio je Antonin Dvoržak jednu od svojih kćeri. Sljedeće godine u vrijeme posta počeo se baviti sekvencijom "Stabat mater", jer radi gubitka kćeri nije nalazio mira. Došlo je doduše samo do skiciranja djela, a tada je bio umjetnik zaokupljen drugim planovima. Ljeti 1877. godine zadesila ga je nova nesreća. U kolovozu je izgubio svoju drugu kćer, a 8. rujna - na Marijin rođendan i svoj vlastiti rođendan - izgubio je svog prvorođenog sina. Ta

smrt njegova sina prisilila je majstora da dovrši svoje djelo. Tako je on - i sâm gurnut u najdublji bezdan boli - bio u stanju uživjeti se u tešku tugu Majke Božje i izraziti je u remek djelu nečuvene punoće zvuka.

Arnold Guillet

Stala plačuć tužna Mati,
Gledala je kako pati
Sin joj na križ uzdignut.

Dušom njenom razboljenom,
Rastuženom, ražaljenom
Prolazio mač je ljut.

O koliko ucviljena
Biješe ona uzvišena
Majka Sina jedinog!

Bol bolova sve to ljući
Blaga mati gledajući
Muke slavnog Čeda svog.

Koji čovjek ne bi plako
Majku Božju videć tako
U tjeskobi tolikoj?

Tko protužit neće s Čistom,
Kada vidi gdje za Kristom
Razdire s srce njoj?

Zarad grijeha svoga puka
Gleda njega usred muka,
I gdje bičem bijen bi.

Gleda svoga milog Sina,
Ostavljenog sred gorčina,
Gdje se s dušom odijeli.

Vrelo milja, slatka Mati,
Bol mi gorku osjećati,
Daj da s tobom procvilim.

Neka ljubav srca moga
Gori sveđ za Krista Boga,
Da mu u svem omilim.

Rane drage, Majko sveta,
Spasa za me razapeta
Tisni usred srca mog.

Neka dođu i na mene
Patnje za me podnesene
Sina tvojeg ranjenog.

Daj mi s tobom suze livat,
Raspetog oplakivat,
Dokle diso budem ja.

U tvom društvu uz križ stati,
S tobom jade jadovati
Želja mi je jedina.

Kada dođu smrtni časi,
Kriste, Bože, nek me spasi
Majke tvoje zagovor.

Kad mi zemlja tijelo primi
Dušu onda uzmi ti mi
U nebeski blažen dvor.
Amen. Aleluja.

LITANIJE
BLAŽENE DJEVICE ŽALOSNE

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!
Oče nebeski, Bože, smiluj nam se!
Sine, Otkupitelja svijeta, Bože, smiluj nam se!
Duše sveti, Bože, smiluj nam se!
Sveto Trojstvo, jedan Bože, smiluj nam se!

Sveta Marijo,
Sveta Bogorodice,
Sveta Djevo djevica,
Majko Raspetoga Kralja,
Majko prežalosna,
Majko prestrpljiva,
Kraljice mučenika,
Žrtvo ljubavi,
Ogledalo strpljivosti,
Čudo ustrajnosti,
Utjeho žalosnih,
Utočište grješnika,
Nado siromašnih,
Utvrdo nemoćnih,
Spisateljice posmulih,
Marijo, more boli neizmjerne,
Stručku gorka pelina,
Ružo od Kristove Krvi grimizna,
Ljiljane sred trnja nevoljâ,
Marijo, golubice prežalosna,
Marijo, grlice tužeća,

} Moli za nas!

Marijo, po proročanstvu Šimunovu
mačem boli probodena,

Marijo, sa Sinom bježati u Egipat
prisiljena,

Marijo, koja si tri dana izbubljena
Sina hoteć tražila,

Marijo, koja si, čuvši da Ti Sina
Židovi uhitiše, prežalosno uzdisala,

Marijo, koja si se, saznavši da Ti
Sina bičuju, kao mrtva srušila,

Marijo, koja si, susrevši Sina
pod teretom križa, svijest izgubila,

Marijo, koja si pokraj Isusova
križa u dubokoj boli stajala,

Marijo, koja si Isusa žuči i
octom pojiti vidjela,

Marijo, koja si gdje se na Sina
Ti pogrdama i psovkama
nabacuju slušala,

Marijo, koja si Sina svoga
spuštene glave umirućega gledala,

Marijo, koja si mrtvu Sinu
kopljem bok probadati vidjela,

Marijo, koja si Sina s križa
skinuta u prežalosno si krilo primila,

Marijo, koja si s najdubljom
boli i plačem pokop svoga Sina pratila,

Marijo, koja si u duši svojoj
dionicom Kristovih muka postala,

Moli za nas!

Marijo, srcem i dušom s
Kristom na križ suraspeta,

Marijo, koja si na spas svijeta
Više negoli na muke Sina svoga
gledala,

Marijo, koja si svojim
sutrpljenjem u otkupljenju
svijeta sudjelovala,

Marijo, od Krista na križu nama
za Majku preporučena,

Marijo, svijetu za Zaštitnicu i
Zagovarateljicu namijenjena,

Marijo, štičenika svojih
preslatka utjeho,

Moli za nas!

Od svakoga grijeha,

Od zle smrti,

Od vječne kazne,

Po svome sutrpljenju,

Po maču boli, koji Ti dušu
probode,

Po ranama, mukama i smrti
Sina svoga ljubljenoga,

**Oslobodi nas
Djevice žalosna!**

Po preblagome osjećaju svoga
milosrđa, Kristе, smiluj se!

O blaga, o mila, o slatka
Djevice Marijo, zagovaraj nas!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš
grijehe svijeta, oprosti nam, Gospodine!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš
grijehe svijeta, usliši nas, Gospodine!

Jaganjče Božji koji oduzimaš
grijehe svijeta, smiluj nam se!

Kriste, čuj nas!

Kriste, usliši nas!

Gospodine, smiluj se!

Kriste, smiluj se!

Gospodine, smiluj se!

Oče naš, Zdravo Marijo, ...

R. U svakoj nevolji i tjeskobi našoj
O. Priteci nam u pomoć, Preblaga Djevice
Marijo, Majko
Kristova!

Pomolimo se!

Svemogući i milosrdni Bože, ponizno Te molimo, da mi koji u maolitvama spominjemo sutrpljenje i probadanje preslatke duše Blažene Djevice Marije, po njezinu preblagome zagovoru i po zaslugama smrti Tvoga ljubljenoga Sina, postignemo dar svete smrti i nagradu vječnoga blaženstva. Po istom Gospodinu našem Isusu Kristu, ...

Ova slika Žalosne Gospe nepoznatog autora potječe s početka 18. stoljeća i časti se u najstarijoj Gospinoj crkvi u istočnoj Hrvatskoj, u Dragotinu, udaljenom 10 km od Đakova. Pred njom se mole brojni hodočasnici, osobito o Velikoj Gospi.